

Arviointikertomus 2023

KOTKAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Kotkan Kaupunki

Postiosoite
PL 100
48101 Kotka

Käyntiosoite
Kustaankatu 2
48100 KOTKA

Sähköposti: etunimi.sukunimi@kotka.fi
Internet: www.kotka.fi

Sisällys

1.	Puheenjohtajan katsaus	1
2.	Tarkastuslautakunnan toiminta 2023	2
3.	Edellisten arviointikertomusten tarkastelu	5
4.	Strategisten tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus	8
4.1.	Kaupunginhallitus	11
4.2.	Ympäristölautakunta	14
4.3.	Kaupunkirakennelautakunta	18
4.4.	Hyvinvointilautakunta	20
4.5.	Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta	29
5.	Henkilöstö	32
6.	Talouden toteutuminen	33
7.	Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus	35
8.	Tarkastuslautakunnan kysymykset kaupunginvaltuustolle	39
9.	Liitteet	40
10.	Allekirjoitukset	41

1. Puheenjohtajan katsaus

Kaupungin toimintaa ohjaavat normit, strategiat ja kriittisistä menestystekijöistä johdetut toiminnalliset- ja taloudelliset tavoitteet. Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista. Tätä varten tarkastuslautakunta tarvitsee laadukkaita tilinpäätöksiä, toimintakertomuksia ja strategisten tavoitteiden mittareita. Strategisen johtamisen ydintä ovat tarpeeksi haastavat mutta samalla saavutettavissa olevat tavoitteet, laadukkaat seurantamittarit ja toimivat palautteenantojärjestelmät. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus toimii osana palautteenantojärjestelmää.

Valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttamista haastavat erilaiset riskit. Strategisia riskejä ovat esimerkiksi strategisten päämäärien toteutumista uhkaavat riskit ja toimintaympäristön merkittävät muutokset. Vuonna 2023 toimintaympäristömuutoksena näkyi muun muassa Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja erilainen hybridi- ja kybervaikuttaminen. Tätä ennen toimintaympäristömuutoksena näkyi mm. koronapandemia. Laadukas ja jatkuva toimintaympäristöanalyysi auttaa varautumaan ja valmistautumaan riskien toteutumiseen. Hyvä toimintaympäristöanalyysi vastaa kysymykseen, mistä löytyvät isoimmat erot ulkoisten muutosten ja sisäisen kyvykkyyden välillä?

Taloudellisia riskejä ovat kaupungin ja kaupunkikonsernin talouteen liittyvät riskit, kuten korkoriskit, investointiriskit ja verotuloissa ja valtionavustuksissa tapahtuvista muutoksista aiheutuvat riskit. Taloudellisten mahdollisuuksien tunnistaminen on osa toiminnan ja talouden suunnittelua sekä omien toimintatapojen jatkuvaa analysointia. Kotkan kaupungin vuoden 2023 taloudellinen tulos lisää puskureita torjua taloudellisia riskejä lähitulevaisuudessa.

Riskien hallinnan toimijat, tehtävät ja vastuut ovat laaja-alaiset ja meillä jokaisella on oma tärkeä roolimme kokonaisuuden hallinnassa.

Kaupunginvaltuusto on ylin päättävä elin kaupungissa. Kaupunginvaltuutetut toteuttavat äänestäjiltään saamaansa valtaa muun muassa valtuustoaloitteilla. Tarkastuslautakunta on suoraan valtuuston alainen lakisääteinen toimielin, joka tarkastelee myös valtuustoaloitteiden käsittelyaikoja ja hallintosäännön toteutumista tältä osin. Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että haasteista huolimatta valtuutettujen ja kuntalaisten aloitteet käsitellään viipymättä ja tarkoin hallintosääntöä noudattaen.

Kevät on kiireistä tilinpäätösten, toimintakertomusten ja arviointikertomuksen aikaa. Haluan esittää lämpimät kiitokset kaikille näihin prosesseihin osallistuneille.

Ilari van der Steen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan toiminta 2023

Tarkastuslautakunnan tehtävä

Kuntalain (410/2015) 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta

Arvioinnin tulokset kootaan vuosittain laadittavaan arviointikertomukseen. Arviointikertomuksen tarkoituksena on tuottaa kaupungin johtamisen ja toiminnan kehittämisen tueksi arviointitietoa valtuustolle, muille päätöksentekijöille, kuntalaisille, sidosryhmille ja kaupungin henkilöstölle. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2023.

JÄSENET	VARAJÄSENET
Ilari Van der Steen, puheenjohtaja	Pirjo Vanha-aho 13.2.2023 asti
	Maritta Tinkanen 13.2.2023 lukien
Noora Järvikangas, varapuheenjohtaja	Helena Kalema
Heikki Härö	Juha Tilli
Raija Keveri	Tero Juvonen
Arja Lehtonen 12.6.2023 asti	Antero Lehtola
Reetta Puhakka 12.6.2023 lukien	
Mika Nikkinen	Heljä Halinen
Raimo Oksala	Petri Pietiläinen
Seija Piipponen-Pekkola	Maarit Räsänen
NUORISOVALTUUSTON EDUSTAJAT	
Onni Laptenok	
SIHTEERI	
Juha Reihe, Kotkan kaupunki	

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat suorittavat ulkoista valvontaa suoraan kaupunginvaltuuston alaisena itsenäisesti, toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta riippumattomana. Tähän tehtävään kuuluu myös tarkastaa ovatko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tarkastuslautakunnan työn pohjana on valtuustokaudelle 2021–2025 laadittu arviointisuunnitelma, jota tarkennetaan vuosittain laadittavalla arvioinnin työohjelmalla.

Vuoden 2023 arviointityö sisälsi työohjelman mukaisesti seuraavien kaupungin vastuualueiden edustajien vierailut:

- talousjohtaja
- henkilöstöjohtaja
- kansliapäällikkö
- kaupunkisuunnittelujohtaja
- tekninen johtaja
- kehitysjohtaja
- varhaiskasvatusjohtaja
- ympäristönsuojelupäällikkö
- tapahtumapäällikkö
- turvallisuuspäällikkö
- lakimies (sisäinen tarkastus)
- viestintä- ja markkinointipäällikkö

Yksittäisiä kutsuttuja vierailijoita olivat:

- kaupunginhallituksen puheenjohtaja
- tilintarkastaja

Kaupungin konserniyhtiöistä vuoden 2023 työohjelmaan sisältyivät:

- Backstaff Oy
- Cursor Oy

Vuoden 2023 aikana tarkastuslautakunta kokoontui 13 kertaa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Vuosi 2023 oli sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta muutoksen vuosi. Kotkan kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 19.12.2022 (§ 402) päivitettyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet. Alkuvuodesta 2023 tapahtuneet henkilöstömuutokset aiheuttivat

sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävien uudelleenorganisointitarpeen Kotkan kaupungille. Vuodelle 2023 ei laadittu sisäisen valvonnan suunnitelmaa yllä olevien syiden johdosta.

Lakimies, jonka tehtäviin sisäinen tarkastus vuoden 2023 aikana organisoitiin, antoi katsauksen sisäisen tarkastuksen nykytilanteesta tarkastuslautakunnalle 12.9.2023 kokouksessa (§ 66).

Ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen yhteistyö

Uudistetussa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet-dokumentissa kuvataan ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen yhteistyötä: Ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat koko organisaation kattavan valvontajärjestelmän. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastusyhteisö ovat ne keskeiset ulkoisen valvonnan toimijat, joille sisäinen tarkastus raportoi työskentelystään ja joita sisäinen tarkastus kuulee vuosittaista tarkastussuunnitelmaa laatiessaan.

Vuoden 2023 osalta tarkastuslautakunnan ja sisäisen tarkastuksen välinen yhteistyö jäi vähäiseksi. Syyt tähän on kuvattu edellisessä kappaleessa.

3. Edellisten arviointikertomusten tarkastelu

Toistuvat arviointikokonaisuudet

Alla on nostettu esiin arviointikokonaisuuksia, jotka ovat esiintyneet useasti edellisten vuosien arviointikertomuksissa (2018–2022).

1. Työllisyysasiat
2. Talous ja investoinnit
3. Elinvoiman kehittäminen

Vuoden 2022 arviointikertomuksen kysymyksiin liittyvän kaupunginhallituksen vastauksen arviointi

Alla arvioidaan tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin liittyvää kaupunginhallituksen vastausta. Kaupunginhallituksen laatima vastaus tarkastuslautakunnan esittämiin kysymyksiin käsiteltiin valtuuston kokouksessa 16.10.2023 (§ 111).

1. Kotka on panostanut merkittävästi kaupungin veto- ja pitovoima tekijöihin. Miten markkinoinnin vaikuttavuutta arvioidaan ja seurataan? (kehitysjohtaja ja viestintä- ja markkinointipäällikkö)

Vastauksen mukaan on todettavissa, että seurantajärjestelmät ovat kunnossa. Tärkein mittari veto- ja pitovoiimatekijöihin on tietysti kuntalaisten määrä ja sen kehittyminen. Vastauksessa todetaan, että pieni budjetti markkinointiin pakottaa kustannustehokkuuteen, joka on hyvä lähtökohta kaikessa julkisessa toiminnassa. Tämä tarkoittaa sitä, että suunnittelun ja tuotantotyön osuus pyritään pitämään pienenä, jotta euroja riittäisi myös mainontaan, eli näkyvyyteen eri medioissa. Tarkastuslautakunta katsoo, että Kotkan kaupungin lukuisista vahvuuksista on hyvä tiedottaa näkyvästi ja mitata edelleen tehokkaasti erilaisten markkinointitapojen panos-hyöty suhdetta.

2. Miten kaupunki huolehtii siitä, että tulevien investointien määrä vastaa kaupungin taloudellisia resursseja ja siitä, että rakennusinvestoinneissa toteutuu tilojen tulevan käyttäjämäärän huomioiva mitoitus ja monikäyttöisyys? (talousjohtaja, opetustoimenjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja ja toimitilapäällikkö)

Vastauksessa tuodaan hyvin ilmi ne reunaehdot, jotka vaikuttavat investointien määrään (mm. kaupungin lakisääteiset tehtävät ja kaupungin vuosikatteen hallinta). Vastauksessa myös aivan oikeutetusti nostetaan esiin myös poliittisten päättäjien merkittävä rooli päätöksenteossa. Toimintaympäristöanalyysin, ennakoinnin ja varautumisen merkitys korostuu myös investoinnissa. Tietojohtoinen päätöksenteko ei ole helppoa turbulentissa ympäristössä mutta välttämätöntä. Esimerkiksi digitalisaation vaikutukset toimitilahankkeisiin tulee ottaa huomioon kaikilla hallinnon aloilla. Lisääntyvät etätömahdollisuudet vaikuttavat keskeisesti toimitilojen määrään ja laatuun. Oman toivonsa ja positiivisen haasteen rakennusinvestoinneille ja palveluverkolle tuovat lähiaikojen massiiviset investointisuunnitelmat Kotkaan. Kunnan ensisijainen tehtävä on huolehtia kunnan lakisääteisistä tehtävistä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tämä ensisijaisuusperiaate säilyy

jatkossakin. Haasteita on luvassa, jos valtiontalous sakkaa, valtion kuntien avustukset pienenevät tai yleinen korkotaso/inflaatio kasvaa.

3. Ympäristölautakunnan osuus Kotkan kustannusrakenteesta on 0,43 %. Budjetti on alittunut kolmena edeltävänä vuotena. Miten kaupunki panostaa ympäristötyöhön ja ohjaa siihen riittäviä resursseja? (ympäristönsuojelupäällikkö ja kaupunkisuunnittelujohtaja)

Vastauksessa on kattavasti tuotu esille erilaiset haasteet, vastuut ja niiden monimuotoiset yhteistyökuviot. Vastauksesta ei kuitenkaan löydy suoraa vastausta siihen, miksi budjetti on alittunut edellisinä vuosina. Julkisenkin keskustelun perusteella ympäristöllä tulee olemaan entistä keskeisempi merkitys kaupunkiin tulevien investointien ja veto- ja pitovoiman kannalta. Yksi keskeinen Kotkan kaupungin valttikortti markkinoinnissakin on monimuotoinen luonto ja puhdas ympäristö ja vesistöt sekä kauniit puistot. Strategisista tavoitteista on toteutunut vain kaksi kymmenestä. Vaikka talouden kannalta saatu säästö on suotavaa, niin strategisten tavoitteiden toteutuminen on tarkoituksenmukaista ja se pitää asettaa etusijalle.

4. Ilmastovahdin päivitys on kesken. Miten kaupunki varmistaa, että työ etenee ja kaupungin oman lupauksen mukaan päättäjät, asukkaat ja sidosryhmät voivat ilmastovahdin kautta seurata ilmastotyön edistymistä ja vaikuttaa siihen? (ympäristönsuojelupäällikkö ja kestävän kehityksen asiantuntija)

Vastaus vastaa osittain esitettyyn kysymykseen. Sivusto on uusi ja sen tehokas hyödyntäminen edellyttää tietojen säännöllistä päivittämistä. Samalla on huolehdittava siitä, että asukkaat, päättäjät ja sidosryhmät voivat ilmastovahdin kautta seurata ilmastotyön edistymistä ja vaikuttaa siihen.

5. Kaupunki kilpailee mm. hyvinvointialueen kanssa palkoilla ja työ ehdoilla ammattitaitoisista työntekijöistä. Miten kaupunki huolehtii siitä, että osaavan henkilöstön rekrytointi kyetään hoitamaan? (henkilöstöjohtaja)

Vastauksen mukaan rekrytointimarkkinointiin on panostettu. Tarkastuslautakunta pitää erinomaisen tärkeänä panostusta. Alueiden eriytymisen vuoksi kilpailu osaavasta ja pysyvästä työvoimasta on elintärkeää. Vastauksessa tuodaan esiin sama taloudellinen haaste kuin Kotkan kaupungin markkinoinnissa. Kilpailuun näkyvyydestä ja vetovoimasta joudutaan kuitenkin panostamaan jatkossakin. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että laadukkaaseen rekrytointiin panostetaan. Tuloksena tämä näkyy osaamisessa ja henkilöstön pysyvyydessä. Yhteistyö Ekamin ja Xamkin kanssa on erittäin toimiva malli. Kilpailukykyinen palkkaus haastaa kaupungintaloutta, mutta voi olla joissakin tapauksissa välttämätöntä ja perusteltua. Henkilöstön työhyvinvointi- ja pitovoimatekijät on huomioitu vastauksessa hyvin. Vastauksessa mainittua rekrytointisuunnitelmaa tarkastuslautakunta pitää tärkeänä ja välttämättömänä. Suunnitelman tulee luonnollisesti ottaa tarkkaan huomioon muuttunut toimintaympäristö ja sen tuomat osaamistarpeet.

6. Minkälaisia ennakoivia toimia kaupunki aikoo tehdä, että lasten ja lapsiperheiden varhainen tuki toteutuu käytännössä ja tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden määrä saadaan tulevaisuudessa käännettyä laskuun?

Opetustoimen vastaus painottaa oppilaiden oikeutta saada tarvitsemaansa tukea ja sitä, miten tukitoimilla pyritään estämään oppimisvaikeuksien monimuotoistumista ja pitkäaikaisvaikutuksia. Varhaiskasvatuksen vastauksessa puolestaan korostetaan tuen tarpeen havaitsemista varhaisessa

vaiheessa ja nostetaan esille esimerkiksi avoimen varhaiskasvatuksen merkitys perheille. Vastausten perusteella laadukas opetus ja vaikuttava yleinen ja tehostettu tuki vähentävät erityisen tuen tarvetta, jonka lisäksi laadukas varhaiskasvatus itsessään on kuntouttavaa tuen tarpeessa olevalle lapselle oikea-aikaisen tuen saamisen lisäksi.

Tarkastuslautakunta kuitenkin pohti kysymyksen muotoilussaan lasten, perheiden ja vanhempien saamaa varhaista tukea jo ennen, kun varsinaiselle pedagogiselle tehostetulle tai erityiselle tuelle edes ilmenee tarvetta. Opetustoimen vastauksessa korostetaan, että opetuksen ja tuen kehittämiseksi tarvitaan lisää resursseja. Lautakunta kuitenkin kysymyksessään pohti, minkälaisia ennaltaehkäiseviä toimia kaupunki aikoo toteuttaa tämän alueellisenkin erityispiirteen – suuren tuen tarpeen – kasvun hidastamiseksi jo varhain, jotta tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä ei jatkuvasti kasva kestäättömässä suhteessa olemassa oleviin resursseihin nähden. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen tehtävä on tunnistaa tuentarve ja vastata siihen, mutta tuen tarpeen kasvun ennaltaehkäisy ei ole pelkästään näiden vastuualueiden toteutettavissa.

4. Strategisten tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kotka 2030-kaupunkistrategia

Kotka 2030 -kaupunkistrategian strategiset päämäärät on nimetty poijuiksi. Poijut ovat tavoitemuotoiluja, jotka edistävät vision saavuttamista ja antavat toiminnalle suuntaa ja rajauksia.

Strategian poijut ovat:

- Oppiva ja yrittävä Kotka – Koulutuksen, jatkuvan oppimisen ja yrittämisen kaupunki
- Upean elinympäristön Kotka – Ensiluokkaisen elinympäristön, kulttuurin ja tapahtumien kaupunki
- Yhteinen Kotka – Yhdessä tekemisen ja hyväntuulisten kohtaamisten kaupunki

Kaupungin organisaatio

Kotkan kaupungin päätöksenteko- ja henkilöstöorganisaatio vahvistettiin nykyisenlaiseksi 1.8.2021 alkaneen valtuustokauden alusta.

Vuoden 2023 alusta kaupungin organisaatioon vaikuttava merkittävin muutos oli pelastuslaitoksen liikelaitoksen siirtyminen Kymenlaakson hyvinvointialueelle. Opetustoimessa opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyivät Kymenlaakson hyvinvointialueen organisaatioon 1.1.2023. Kotkan maahanmuuttajapalveluihin kuuluivat Kotkan tulkkikeskus 28.2.2023, Kotkan ryhmäkoti 30.11.2023 ja Kotkan vastaanottokeskus 31.8.2023 asti.

Strategisten tavoitteiden ja palvelulupausten toteutumisen, tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Strategisten tavoitteiden ja palvelulupausten toteutumisen arviointi Kotkan kaupungin (emo) sekä konserniyhtiöiden osalta perustuu vuoden 2023 tilinpäätöstietoihin sekä vuoden 2023 aikana toteutuneisiin luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja konserniyhtiöiden edustajien kuulemisiin.

Toiminnan tuloksellisuuden arviointi

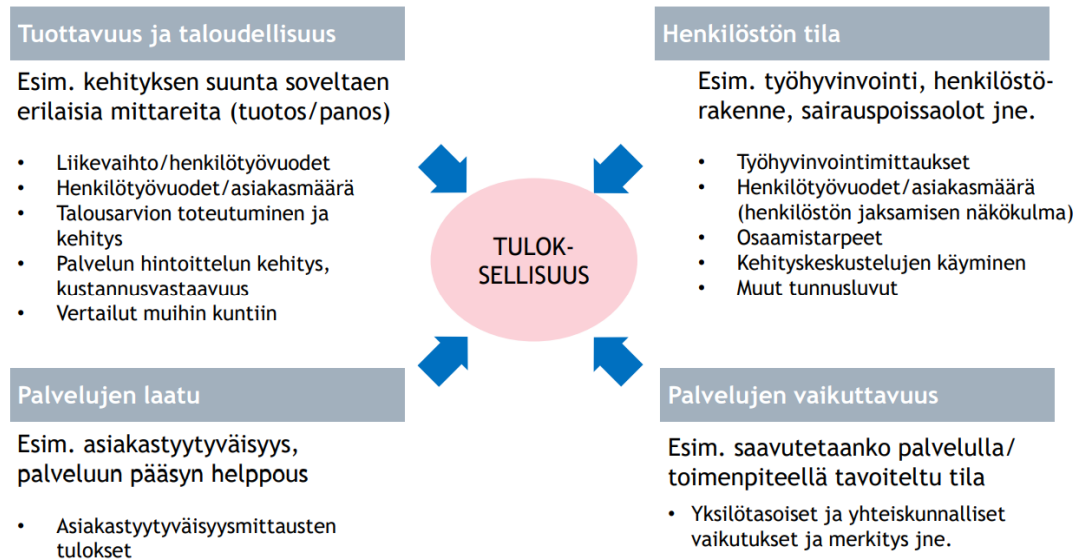
Kunnan toiminnan tuloksellisuutta ei voida arvioida vain taloudellisen onnistumisen kautta.

Arvioinnissa huomioitavaa:

- Toiminnan onnistumista mitataan suhteessa tarpeisiin ja odotuksiin
- Kuntien tuloksellisuuden kehittämisen päämääränä on kunnallisten palvelujen parantaminen siten, että ne vastaavat palvelujen käyttäjien ja kuntalaisten tarpeita
- Toisaalta kuntien taloudellista tulosta on olennaisen tärkeää seurata, koska toiminnan ja talouden tasapaino on palvelutuotannon edellytys

- Voiton tuottamisen sijasta tavoitteena tasapainoinen talous
- Kuntien taloudellista arvoa mittaavia järjestelmiä ei ole olemassa

Kunnan toiminnan tuloksellisuutta on tarkasteltava laaja-alaisesti toiminnallisena ja taloudellisena onnistumisena. Alla olevassa kuvassa on esitetty tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmaan sisällytetty tuloksellisuuden arvioinnin viitekehys.

Kuva: Tuloksellisuuden arvioinnin viitekehys (Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma)

Toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan lakisäätöihin tehtäviin kuuluu myös toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arviointi.

Toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arviointi voidaan liittää kaikkiin arviointikohteisiin. Kuntalain mukaan tarkastuslautakunta arvioi, onko kaupungin toiminta, toimintatavat ja palvelut järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla. Toiminnan tarkoituksenmukaisuus vastaa kysymykseen, saavatko kuntalaiset sitä julkista hyötyä, mitä palveluilla tavoitellaan.

Tarkoituksenmukaisuuden arvioinnilla selvitetään, onko kaupungin toimintatavoilla saavutettu tavoiteltuja vaikutuksia. Tavoiteltuja vaikutuksia voidaan tarkastella asiakkaan, kuntalaisen ja yhteiskunnan kannalta. Kunnan järjestämät palvelut on tarkoitettu lähtökohtaisesti kuntalaisten hyväksi ja kuntalaisten käyttöön. Arvioinnissa tulee huomioida, että jotkut kunnan toiminnot tulee hoitaa yhteiskunnallisten tavoitteiden tai kokonaisedun näkökulmasta, vaikka toteutus toisi ongelmia, haittoja tai etuuksien menetyksiä joillekin kuntalaisille. Tarkoituksenmukaisuus voi olla myös taloudellisuuteen liittyvä kysymys. Tarkoituksenmukaisuuden arvioinnilla on yhteys kuntastrategiaan ja siitä johdettuihin valtuustotavoitteisiin tai kehitysohjelmiin, joissa tavoitellut vaikutukset on kuvattu.

Strategisten tavoitteiden ja toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta on päättänyt lautakuntien alaisen toiminnan arvioinnin toteutukseen alla kuvatun tavan.

Arviointikertomuksen liitteenä on toimielinkohtainen taulukointi strategisten (valtuustoon nähden sitovien) tavoitteiden toteutumisesta. Taulukoissa on toteumaa kuvattu liikennevalojen väreillä (vihreä, keltainen ja punainen) sen mukaan, onko tavoitteeseen päästy vai ei. Keltaisen kohdalla toteutumisen arviointia ei ole pystynyt tekemään. Arviointikertomuksen tekstiosaan on nostettu tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan oleellimmat havainnot strategisten tavoitteiden toteutumisesta.

Arviointia on suoritettu myös lautakuntien omien tilinpäätöksien sisältämien muiden tietojen avulla (esim. toimintakertomukset). Lisäksi tarkoituksenmukaisuusarviointia on toteutettu edellisessä kappaleessa mainitulla tavalla.

4.1. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin hallinnosta ja taloudesta sekä huolehtii sille hallintosäännöllä määritetyistä tehtävistä. Kaupunginjohtaja vastaa asioiden valmistelusta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Kaupunginhallituksen talous on toteutunut arvioidusti muutettua talousarviotakin positiivisempana, toimintakate + 1,29 milj. euroa. Kokonaistaloutta käsitellään tässä arviointikertomuksessa omassa luvussaan. Tarkastuslautakunta kuitenkin toteaa, että eri toimielimien taloutta koskevat toimet ovat onnistuneet ja tämän johdosta on varauduttu hyvin ja ennakoivasti mahdollisiin heikompiin talousnäkyymiin. Samalla kun ollaan tyytyväisiä säästöihin ja niistä kertyviin puskureihin, täytyy huolella tarkastella säästöjen hyötyjä ja haittoja kuntalaisten palveluiden näkökulmasta.

Kaupungin edunvalvontasuunnitelman ja hallitusohjelmatavoitteiden pohjalta vaikutettiin kevään 2023 hallitusohjelmaneuvoitteluihin. Vaikuttamiseen valitut pääteemat ovat tarkastuslautakunnan mielestä olleet kaupungin kannalta merkittäviä ja tarkoituksenmukaisia. Vaikuttaminen on tuonut tuloksia ja ne näkyvät hallitusohjelmakirjauksina. Edunvalvontaa, edunvalvonnan kehittämistä ja kehitystyötä suurten investointihankkeiden osalta on tehty aktiivisesti. Pääpaino on ollut edunvalvontatavoitteiden edistämässä ja hankkeiden osalta akkuklusterin kehittämisessä. Yhteistyö mm. Cursorin kanssa on ollut näkyvää ja tiivistä. Myös äkilliseen alueelliseen rakennemuutokseen (mm. Sunila) on reagoitu välittömästi ja tarvittavin toimenpitein. Toiminnan konkreettisia tuloksia voidaan arvioida lähitulevaisuudessa. Tarkastuslautakunta pitää aktiivista edunvalvontaa erittäin tärkeänä ja siihen satsaamista hyvin tarkoituksenmukaisena yleisesti ja erityisesti nyt vallitsevassa toimintaympäristön muutostilanteessa. VT 15 -hankkeen toteumista tulee edistää vahvalla edunvalvonnalla ja viestinnällä.

Hallintopalveluiden osalta arkistotilojen hankesuunnittelu käynnistyi 2023 aikana ja suunnittelussa selvitetään arkiston tilojen sijoittumista XAMK:ilta vapautuvan Metsolan kampuksen ns. uudisoasaan sekä muita mahdollisia vaihtoehtoja, joissa huomioidaan kustannustehokkuus ja tilojen elinkaari pitkälle tulevaisuuteen. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että vapaana oleville tai vapautuville tiloille etsitään aktiivisesti pidemmän aikavälin käyttötarkoitusta tai muuta talouden kannalta järkevää ratkaisua.

Hallintoyksikkö järjesti huhtikuussa 2023 eduskuntavaalit. Äänestysprosentti oli sama kuin vuoden 2019 eduskuntavaaleissa eli 66,5 %. Kaupunkilaiset ovat omaksuneet hyvin heille järjestetyt uudenlaiset tavat käyttää äänioikeuttaan. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä äänestysmahdollisuuksien laajentamista ja niistä tiedottamista. Eduskuntavaaleissa menestyminen vaikuttaa keskeisesti alueen edunvalvontaan.

Kaupunginhallituksen itsearviointitulosten perusteella työskentely hallituksessa on parantunut vuodesta 2022. Tarkastuslautakunnan on vaikea arvioida kaupunginhallituksen sisäistä työskentelyä (ilmapiiriä) mutta pitää asioiden valmistelun ja päätöksenteon kannalta oleellisena ja tarkoituksenmukaisena, että toiminta on avointa, tietojohdoista ja yhteistyökykyistä viranhaltijoiden kanssa. Muunlainen toiminta heikentäisi olennaisesti päätöksentekokykyä.

Kaupungin strategisena tavoitteena on ollut yliopistokeskuksen saamisen edistäminen. Tämän kohdalta arvioitu riski on toteutunut, eikä yliopistokeskus ole edennyt. Kaupungin elinvoiman, veto-

ja pitovoiman kannalta hankkeen toteutuminen olisi tärkeää ja hankkeen jatkuminen on tarkoituksenmukainen toimenpide. Yksi uusi professuuri on kuitenkin toteutunut (kyberturvallisuus). Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että saatu professuuri on tärkeältä ja ajankohtaiselta alalta.

Tiivis yhteistyö yritysten sekä koulutus- ja TKI-toimijoiden kanssa on keskiössä. Tavoitteena on muun muassa varmistaa osaavan työvoiman saatavuus. Tarkastuslautakunta pitää tavoitetta tärkeänä ja sen saavuttamiseen liittyviä toimia tarkoituksenmukaisina. Alueella olevat ja alueelle suunnitellut investoinnit korostavat tavoitteen merkitystä. Yrittäjien ja kaupunginjohdon tapaamiset ovat toteutuneet suunnitellusti.

Työllisyyspalveluiden siirron valmistelu on edennyt aikataulussa. Huomioon ottaen alueemme hankkeet, työllisyystilanne, kohtaanto-ongelma ja muut asiaan liittyvät haasteet, prosessien pitää olla kunnossa toiminnan käynnistyessä.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö ovat kaupungin toiminnan kannalta avainasemassa. Työhyvinvointikyselyjä ei ole seurantajaksolla tehty, mutta koulutusta on järjestetty ja palautteen mukaan niihin ollaan tyytyväisiä. Positiivisena kehityksenä tarkastuslautakunta näkee myös rekrytointeihin liittyvien hakemusten lisääntymisen.

Tavoite muuttoliikkeen kääntymisestä plussalle on toteutunut pääosin ukrainalaisten siirtymisestä kuntalaisiksi. Kotimaan muuttoliike on edelleen negatiivinen. Tarkastuslautakunta toteaa, että kehitys, jossa muuttoliikkeen positiivisuus perustuu muihin seikkoihin kuin kaupungin veto- ja pitovoimatekijöihin ei ole kestävä. Huomioon ottaen näkymät Kotkan kaupungin asukasluokehityksestä, tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että muuttajamarkkinointi on edelleen pääpainopisteenä ja siihen satsataan tarvittavat resurssit.

Monimuotoinen asuminen ja laadukas elinympäristö on kaupungille veto- ja pitovoimatekijä. Kaupungin tontti- ja/tai asuinaluemarkkinointikampanja ei ole saavuttanut tavoitettaan. Tavoitteen mukaisesta 20 varauksesta on toteutunut 9. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tavoitteeseen pääsyn esteet selvitetään.

Etätöön ja monipaikkaisuuden edellytysten edistäminen on päässyt tavoitteeseen ja jopa ylittänyt sen.

Kansainvälisten ja/tai valtakunnallisten tapahtumien määrässä on päästy tavoitteeseen. Tarkastuslautakunta pitää kansainvälistä ja kansallista näkyvyyttä tärkeänä. Määrän lisäksi tulee keskittyä laatuun ja mitata/analysoida minkälaiset tapahtumat saavuttavat kaupungin kannalta tärkeimmän kohdeyleisön.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 2023 alussa, jolloin sote- ja pelastuspalvelut siirtyivät hyvinvointialueiden vastuulle. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että rajapinnat palveluissa pysyvät selkeänä ja samalla yhteistyö on saumatonta. Esimerkiksi lasten ja nuorten asioissa rajapinnoista jo puhutaan. Varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja niihin linkittyvien sotepalveluiden tulee olla selkeässä synkroniassa.

Sisäisen tarkastuksen vastuualueiden osalta tehtiin muutoksia vuoden 2023 aikana. Muutokset ovat omiaan vaikuttamaan toimintaan ainakin lyhyellä aikavälillä. Tarkastuslautakunnan ja sisäisen tarkastuksen välistä yhteistyötä tullaan tarkistelemaan kuluvan vuoden aikana.

Hankintojen osalta tärkeät tavoitteet eivät ole toteutuneet. Kilpailutussuunnitelman ja sitä kautta hankintakalenterin käyttö ei ole vastannut odotuksia. Toimittajien ja hankintojen sekä kilpailutusten paikallisuusaste ovat jääneet tavoitteesta. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tulokseen vaikuttavat syyt selvitetään ja niihin reagoidaan.

Digitaalisuus on tulevaisuutta ja sitä korostetaan aivan perustellusti kaupunkien sekä mm. hyvinvointialueiden toiminnassa ja palvelutuotannossa. Kotkassa digitieläkarttatyöskentely on edennyt vaiheeseen, josta voitiin aloittaa Kotkan digiohjelman valmistelu. Tarkastuslautakunta pitää digikehitystä välttämättömänä ja siihen satsaamista tarkoituksen mukaisena. Samalla korostetaan palvelutarjonnan yhdenvertaisuutta, ottaen huomioon vanhusten ja muiden kuntalaisten digiosaaminen. Digiturvaan panostaminen on myös välttämätöntä kyberhyökkäysten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi.

4.2. Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan alaisuudessa toimiva ympäristöpalveluiden toimintayksikkö vastaa ympäristönsuojelusta, ympäristöterveydenhuollosta sekä muusta ympäristöhallinnosta Kotkan kaupungissa ja Pyhtään kunnassa sekä rakennusvalvonnan lupa- ja valvontatehtävistä Kotkan kaupungissa.

Ympäristölautakunnan alaiset palveluyksiköt huolehtivat eri laeissa ympäristönsuojelua ympäristöterveydenhuoltoviranomaiselle sekä rakennusvalvontaviranomaiselle asetetuista tehtävistä. Ympäristölautakunta on Kotkan rakennusvalvonnan sekä Kotkan ja Pyhtään ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon lupa- ja valvontaviranomainen.

Lautakunnan alainen toiminta saavutti muutetun talousarvion toimintakatteeseen nähden n. 242 000 euroa paremman tuloksen. Tulot ovat kehittyneet 133 %:a arvioitua paremmin, johtuen varovasti arvioiduista ympäristöterveydenhuollon perusmaksutuotoista n. 140 000 euroa sekä jaksottamattomasta Ilmastohankkeen avustuksesta 40 000 euroa. Edellisvuoteen nähden tuloissa oli kasvua 100 000 euroa.

Rakennusvalvontamaksujen kehityksen ennustettavuus on haasteellista ja talousarvio laaditaan aina varovaisuutta noudattaen, lupamaksutuottojen arvio kuitenkin saavutettiin, maksutuottojen jäädessä kuitenkin edellisvuotta n. 86 000 euroa pienemmäksi. Edelliseen vuoteen nähden toimintatuottoja kertyi yhteensä n. 20 000 euroa vähemmän. Lautakunnan arvioidut toimintakulut alituvat 34 000 eurolla.

Lautakunta on alittanut budjettinsa vuodesta 2020 lähtien. Samaan aikaan lautakunta ei ole saavuttanut kaikkia asetettuja tavoitteita.

YMPÄRISTÖPALVELUIDEN YKSIKKÖ

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet

Oppiva ja yrittävä Kotka

Strateginen tavoite: Elinvoimainen ja yritysmuotoinen korkeakoulukaupunki

Kuntien ilmastokumppanuusmallia ryhdyttiin suunnittelemaan yhteistyössä maakuntaliiton ja paikallisten yritysten kanssa. Tavoitteena oli 10 syntyvää kumppanuutta. Kumppanuusmalli ei toteutunut. Jo kehitteillä olevalla maakunnallisella Green deal-sitoumusmallilla korvataan ilmastokumppanuusmalli. Valmistelutyö on vielä kesken.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteiden saavuttaminen edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja. Strategian terävöittäminen on tarpeen, jotta siitä saa selkeän kuvan, mitä asioiden eteen oikeasti tehdään. Tavoitteiden ja toimenpidesuunnitelmien vieminen käytäntöön ja toimialoille on toteutettava siten, että jokainen sitoutuu strategiaan ja noudattaa sitä arjen työssä.

Upean elinympäristön Kotka

Strateginen tavoite: Pohjolan puistopääkaupunki

Tarkoituksena luoda kaupungin linjaukset luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja kehittämiseksi kaupungin yksiköiden välisenä yhteistyönä ja osallistamalla maakunnalliseen valmisteluun. Mittarina on luokitus Sitran luomien määritelmien pohjalta. Tavoitteena on täyttää kaikissa luokissa vähintään yhtä luokkaa parempi tulos kuin aiemmin. Tavoite ei toteutunut. Luokituksessa ei ole tapahtunut vielä muutosta. Monimuotoisuuden turvaamiseksi ja kehittämiseksi on tehty maakunnallista- ja kaupungin sisäistä yhteistyötä.

Yksikkö on mukana Kymenlaakson Liiton maakunnallisessa luonnon monimuotoisuutta selvittävässä Lumo-hankkeessa. Hankkeessa valmistui maakunnallinen selvitys monimuotoisuuden tilasta. Työ jatkuu strategiatyönä. Kaupunki on koostanut samalla omaa luontotietokantaa ja aloittanut luonnon monimuotoisuuden ohjelmatyötä.

Puhdas ympäristö ja monipuolinen luonto ovat Kotkan etu ja kilpailuvaltti. Tarkastuslautakunta toteaa, että niihin panostaminen on tärkeää, erityisesti Kotkan merellisyyttä hyödyntämällä sekä saariston ja Kymijoen monipuolisuutta kehittämällä.

Strateginen tavoite: kokonaisturvallisuuden kärkikaupunki

Edistämme arjen turvallisuutta

Terveysturvallisuudessa otettiin erityistarkasteluun valvontakohteiden talousveden lämpötilat, sillä talousvedessä voi esiintyä legionellabakteeria. Projektin tarkoituksena oli muodostaa yleiskäsitys, liittyykö rakennusten vesilaitteistoihin kylmän talousveden ja lämpimän käyttöveden osalta riskiä legionellabakteerien kasvuun ja käyttäjien mahdolliseen sairastumiseen. Tarkoitus oli luoda yleiskäsitys tilanteesta mahdollisten jatkotoimien arvioimiseksi. Projekti toteutettiin Kotkan ja Haminan yhteisenä valvontaprojektina. Talousveden lämpötila mitattiin Kotkassa ja Pyhtäällä vuoden aikana lähes viidelläkymmenellä terveysturvallisuuden valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella. Mittauksia suoritettiin hyvin erityyppisissä valvontakohteissa kuten päiväkodeissa, kouluissa, majoitushuoneistoissa, asumisyksiköissä, liikuntatiloissa, uima-allastiloissa ja kauneushoitoloissa. Kotkan alueella selvitetystä rakennuksista lämpötilapoikkeamia havaittiin 39 %:ssa:

Tavoite ei täysin toteutunut: 70 % tarkastetuista kohteista mitattiin talousveden lämpötila. Mittauksia suoritettiin 46 rakennuksessa 56 vesikalusteesta.

Eläinlääkintähuollon haasteena on erityisesti uusien praktikoiden rekrytointi Etelä-Kymenlaakson alueelle. Eläinlääkäreiden saatavuus kuntiin on valtakunnallisesti heikentynyt ja kilpailu työntekijöistä kiristynyt. Eläinlääkintähuollon toiminnan turvaamiseksi jatketaan ja kehitetään kuntien välistä yhteistyötä eläinlääkintähuollon pätevyyden parantamiseksi sekä eläinsuojeluvälillä. Loppuvuonna hyväksyttiin palvelusopimus Kotkan ja Haminan kesken eläinlääkäripalveluista, jonka mukaan Kotkan praktikoeläinlääkärit siirtyvät vuoden 2024 alussa Haminan kaupungin palvelukseen. Vuoden 2024 alusta alkaen Kotka ostaa eläinlääkäripalvelut Haminalta.

Kunnan velvollisuuksiin kuuluu ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkintävälän järjestäminen, eläinsuojelutehtävät sekä löytöeläinten talteen otto. Näitä tehtäviä on hoidettu Etelä-Kymenlaakson

kuntien välisenä yhteistyönä. Kotka ja Hamina tekivät Etelä-Kymenlaakson alueelle löytöeläinsopimuksen 1.4.2023 alkaen Etelä-Kymenlaakson eläinsuojeluyhdistyksen, EKEY ry:n kanssa.

RAKENNUSVALVONTA

Rakennusvalvonnan lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet

Oppiva ja yrittävä Kotka

Strateginen tavoite 1. Elinvoimainen ja yritysmuonteinen korkeakoulukaupunki

Tavoitteena luoda yrityksille vetovoimainen toiminta- ja investointiympäristö perustuen vahvuksiimme mm. Suomen suurimpana vientisatamana.

Toimenpiteenä yritysten investointihankkeiden toteuttamisedellytysten selvittäminen rakennusvalvonnan näkökulmasta. Tavoite toteutui, rakennusvalvonnan edustus ollut mukana jokaisessa YRMY-palaverissa sekä pyydettyä osallistunut suunnitteilla oleviin hankekehityspalaveriin.

Strateginen tavoite 4: Monimuotoisen asumisen ja laadukkaan elinympäristön kaupunki

Strategisena toimenpiteenä nostaa monimuotoiset ja laadukkaat asuin- ja elinympäristöt veto- ja pitovoimatekijäksi kehittämällä niitä viihtyisämmäksi erilaisin kaupungin suorittamin toimenpitein. Tavoite on toteutunut, rakennusvalvonta osallistunut kaavoitukseen liittyviin palaveriin. Rakentamislain aiheuttamia tällä hetkellä tiedossa olevia muutoksia jalkautettu valmisteilla oleviin kaavoihin.

Ilmastovahti

Ilmasto-ohjelma ja ilmastovahdin päivitys on ollut kesken jo vuosien ajan ja tarkastuslautakunta on huomauttanut asiasta jo kahteen eri kertaan.

Erityisesti päätöksentekijöiden, lautakunta-, valtuusto- ja kaupunginhallitustasolla on saatava ajantasainen tieto myös ilmastoon vaikuttavien asioiden kehityksestä ennen uusia päätöksiä.

Joitakin osia oli päivitetty, mm. kaukolämpöön ja joukkoliikenteeseen liittyen, mutta kokonaisuutena ilmastovahdin tiedot ovat heikolla ja matalalla tasolla, joten se ei anna riittävää tietoa päättäjille eikä asukkaille. Silloinkin kun tiedot ovat saatavana, on esitystapa hyvin vanhanaikainen ja tilasto ei ole ladattavissa esim. PDF-muotoon.

Vaikka viime kevään jälkeen joitakin tietoja on päivitetty, monien mittareiden tiedot ovat edelleen puutteellisia ja vanhoja.

Satunnaisen otannan perusteella tilanne on huono. Tietoja on kokonaan täyttämättä tai vain yhden vuoden osalta, jolloin mitään tilastoa ei voi syntyä.

Esimerkkinä seuraavat (13.4.2024)

1. Aurinkoenergian tuotantomäärä Kotkassa (vain vuosi 2018)
3. Energiategohokkuuskatselmusten määrä (vain vuosi 2020)
4. Henkilöstöresurssi kaupungin ilmastotyöhön, ei lainkaan tietoja
22. Ominaislämmönkulutus Kotkan kaupungin toimitiloissa, ei lainkaan tietoja
25. Uusiutuvan energian osuus Kotkan kaupungin kiinteistöjen lämmityksessä (vain vuosi 2020)
29. Yhteiskäyttöpisteiden määrä, ei lainkaan tietoa
10. Katuvalaistuksen sähkön kulutus (vain vuosi 2019)

- Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että ilmastovahdin puuttuvat tiedot täydennetään ja päivitetään säännöllisesti. Samalla saadaan ajantasaista tietoa päätöksenteon taustaksi.
- Ympäristölautakunnan henkilöstöresurssin riittävästä määrästä on huolehdittava.
- Eläinlääkäripalveluiden siirtyminen ostopalveluksi Haminan kaupungilta v. 2024 alusta edellyttää kustannusten ja palveluiden saatavuuden seuranta.

4.3. Kaupunkirakennelautakunta

Kaupunginvaltuuston vahvistama alkuperäinen kaupunkirakennelautakunnan toimintakate vuodelle 2023 oli -25 978 460 euroa. Kaupunginvaltuusto vahvisti (29.5.2023) muutetussa talousarviossa ulkoiseksi toimintakatteeksi vuodelle 2023 -23 197 804 euroa. Lautakunnan toteutunut toimintakate oli -18 495 478 euroa. Tarkastuslautakunta toteaa, että toteutunut toimintakate on näin ollen 4,7 milj. euroa muutettua talousarviota parempi ja valtuuston osoittamat säästöt kaupunkirakennelautakunnalle ovat toteutuneet.

KAUPUNKISUUNNITTELU

Oppiva ja yrittävä Kotka

Kotkan strateginen tavoite on Kasvattaa yliopisto-, korkeakoulu- ja TKI toiminnan määrää, laatua ja vaikuttavuutta. Oppilaitosten muutostarpeet on käyty läpi 1 krt/v, ja tarvittavat suunnittelu- sekä toteutushankkeet on laitettu vireille. Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoite on toteutunut Ekamin osalta. Xamk:n osalta tarpeet ovat uuteen kampukseen liittyviä.

Kotkan tavoitteena on aktiivinen vuoropuhelu ja yhteistyö yritysten kanssa. Tavoitteena oli palkata vuonna 2023 Yritystonttiasiantuntija, jonka tehtäväkuvaan kuuluu suurten hankkeiden suunnittelu ja toteutuksen koordinointi. Rekrytointi ei onnistunut ja se on siirretty alkuvuoteen 2024.

Hyvinvoivien ja osaavien lasten ja nuorten kaupunki

Tavoitteena on kehittää lasten ja nuorten osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistäviä toimintatapoja ja rakenteita vahvistamalla dialogista toimintakulttuuria. Tarkastuslautakunta toteaa, että joukkoliikennekeskustelut eivät ole toteutuneet lainkaan. Lapsivaikutusten arviointimalli kaavoitushankkeisiin on kehitteillä. Toteuma 30 %.

Kaupunki tarjoaa laadukasta varhaiskasvatusta, perusopetusta ja toisen asteen koulutusta ja terveet, innostavat oppimisympäristöt. Koulujen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkojen kehittämisen mahdollistaminen maapolitiikan ja kaavoituksen keinoin. Karhulan koulukeskuksen asemakaavoitus on edennyt ehdotusvaiheeseen. Tarkastuslautakunta toteaa, että tässä on onnistuttu hyvin.

Upean elinympäristön Kotka

Kotka on Pohjolan puistopääkaupunki. Hyödynnämme Kotkan merellisyyden ja kehitämme saariston ja Kymijoen monipuolista käyttöä. Merellisyyden konkretisointi yhdyskuntarakenteessa ja kehityskohteissa, saariston ja Kymijoen käyttömahdollisuuksien edistäminen. Kantasataman toteutus on käynnissä, toteuma 70 %. Kymijoen käytön edistäminen Latumajan sopimusvalmistelussa, toteuma 25 %.

Kotkan strategiaan kuuluu kulttuuriperintökohteiden kehittäminen (erityisesti Aallon Sunila ja Kymminlinna) matkailukohteina ja asumisen vetovoimatekijöinä. Tarkastuslautakunta toteaa, että Sunilan kehitysohjelma ei ole saanut erillistä hankerahoitusta ja asemakaava on luonnosvaiheessa.

Kyminlinnan kaavaehdotus odottaa neuvottelua valtion kanssa (myyntiaie), ja valtion rahoitusta ei ole myönnetty. Virkistyskäyttöä on edistetty suunnittelulla. Kulttuuriperintökohteet on mainittu kaupunkistrategiassa. Tarkastuslautakunta toteaa Kotkan kulttuuriperintökohteiden kehittämisen erittäin tärkeäksi, niin matkailun kuin asumisen viihtyvyyden kannalta.

Tarkastuslautakunta nostaa esille Keskustojen elävyydestä ja laadusta huolehtimisen ja toteaa, että Kaupunkikeskustan elävyyksindeksissä on ollut hienoista laskua.

Hyväntuulinen kulttuurien ja tapahtumien kaupunki

Tavoitteena oli Kantasataman tapahtuma-aukion valmistuminen käyttöön. Tarkastuslautakunta toteaa, että aukio ei ole käytössä. Se on suunniteltu ja sen pohjatyöt osin tehdyt, toteuma 25 %.

Yhteinen Kotka

Asukasraatien kokeileminen ja käyttöönotto ei ole toteutunut.

TEKNISET PALVELUT

Oppiva ja yrittävä Kotka

Yhteisiä ns. Hackatlon-kaltaisia työpajoja asiakastiedon keräämiseksi ja toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi on ollut tarkoitus järjestää 1 krt/vuodessa. Tapaamisia ei ole ollut.

Upean elinympäristön Kotka

Kotka on profiloitunut Pohjolan puistopääkaupungiksi. Kotka on sitoutunut ylläpitämään rakennetun ympäristön laatua. Vika ja häiriötilanteissa palautteiden käsittelyssä pyritään 5 pv vasteaikaan. Rakennetun ympäristön osalta ei ole käytössä vikailmoitusjärjestelmää.

Yhteinen Kotka

Tavoitteena on luoda toimivat työllisyyspalvelut, jotka vastaavat sekä yksilön, että elinkeinon tarpeisiin. Työvalmennettavien tavoitemäärä on ollut 25 hlö/vuosi. Toteutunut määrä oli 18 hlö.

Panostamme laadukkaaseen, viihtyisään työympäristöön ja hyvään työilmapiiriin. Työtyytyväisyys- ja työympäristön laatukselyä ei ole järjestetty vuonna 2023.

- Kotkan kaupunkistrategiassa on maininta yhteisestä Kotkasta, sekä hyvinvoivasta osallistuvasta kotkalaisesta. Tarkastuslautakunta toteaa, ettei asukasraatien kokeileminen ja käyttöönotto ole toteutunut lainkaan.
- Teknisten palveluiden Henkilöstömenot vähenivät - 3,8 %. Henkilöstökulut toteutuvat 413 000 euroa pienempinä talousarvioon verrattuna, joka johtuu useista avoimista tehtävistä vastuualueella sekä useiden rekrytointien yhteydessä paikan avoinna olemisesta useiden kuukausien ajan. Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille teknisten palveluiden avoimet työpaikat ja toteaa että avoimia työpaikkoja ei ole onnistuttu täyttämään. Vaikka säästöjä on tullut henkilöstökuluissa niin vastaavasti ostopalvelut, erityisesti infran puolella ovat kasvaneet.
- Teknisten palveluiden palvelujen ostot eivät toteutuneet talousarvion mukaisena vaan ylittivät 1 824 000 euroa (123 %). Tätä ylitystä kompensoi henkilöstökulujen, aineiden ja tarvikkeiden, sekä muiden toimintakulujen toteutuminen talousarviota parempana. Seuraavien vuosien talousarvioissa tulee kiinnittää huomioita kulujen kohdentamiseen oikeille kululajeille.

4.4. Hyvinvointilautakunta

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä, joka perustuu muun muassa perustuslain 9 §:ään, kuntalain 1 §:ään, terveydenhuoltolain 12 §:ään ja sosiaalihuoltolain 7 §:ään. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu on kunnan toimialojen yhteinen ja vaatii organisaation sisäistä yhteistyötä.

Hyvinvointilautakunnan alaisuuteen kuuluu hyvinvoinnin ja terveyden, nuorisotyön, liikunnan ja kulttuurin palvelujen järjestäminen.

Hyvinvoinnin edistäminen vaikuttaa merkittävästi kunnan talouteen. Terveet ja hyvinvoivat asukkaat tarvitsevat vähemmän yhä niukentuvia terveyspalveluja ja takaavat elinvoimaisen kunnan. Lisäksi hyvinvoinnin edistäminen vaikuttaa suoraan kunnan saamiin valtionosuuksiin.

Kunnille otettiin 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Hyte-kertoimeen sisältyy 15 prosessi-indikaattoria ja 6 tulosindikaattoria. Prosessi-indikaattorit on kerätty THL:n TEA-tiedonkeruiden yhteydessä suoraan kunnista. Ne kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Niiden avulla mitataan muutosta.

Hyvinvointi-indikaattori on koonti-indikaattori laaja-alaisen hyvinvoinnin mittaamiseksi. Se kuvaa tuoreinta käytettävissä olevaa tietoa hyödyntäen läpileikkausta kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Aktiivisuutta mitataan TEA viisarilla.

Hyte kerroin

Lähde: Kotkan kaupungin hyvinvointikertomus vuosiraportti 2023

Kotkan HYTE-kertoimen tulos asteikolla 0–100 parani edellisestä vuodesta (v. 2023 67 vs. v. 2022 66). Euroiksi muutettuna se oli 2023 vuonna 19,00 eur/asukas ja 2022 vuonna 18,80 eur/asukas. Hyte-kertoimen arvo yhteensä oli 2023 vuonna 952 200 euroa. Kotkan Hyte-kerroin oli sama kuin koko maan keskiarvo eli 67.

Kuntalain (410/2015, 37§) mukaan hyvinvoinnin edistämisen tulee näkyä kuntastrategiassa, ja asetettujen hyvinvointitavoitteiden tulee perustua arvioihin nykytilanteesta sekä mahdollisista ennustetuista kehitysuunnista.

Kotkassa valmistellaan laaja hyvinvointisuunnitelma kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointisuunnitelma jakaantuu kertomusosaan, jossa kuvataan hyvinvoinnin nykytilanne ja suunnitelmaosaan, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi. Valtuustokauden hyvinvointisuunnitelma ja hyvinvointikertomus on eri hallinnonalojen asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä koottu asiakirja, joka toimii johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön, suunnittelun ja toimeenpanon perustana.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää:

1. Katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin ja siihen vaikuttaviin tekijöihin (kertomusosa)
2. Suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä
3. Arvioinnin toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta

Hyvinvointisuunnitelman pohjalta valmistellaan valtuustokausittain laajempi hyvinvointikertomus. Valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman pohjalta laaditaan vuositavoitteet. Kuntalaisten terveyttä,

hyvinvointia ja arjen turvallisuutta sekä niihin vaikuttavia tekijöitä seurataan, ja toteutuneista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain. Vuosittain valmistuu lisäksi vuosikatsausjulistte, jossa tuodaan esille positiivisia nostoja edeltävältä vuodelta. Vuosikatsausjulistte toteutetaan painettuna julisteena, Roll up- sekä nettiversiona. Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmia ja -suunnitelmia on edistetty vuoden 2023 aikana ansiokkaasti.

Toimintaan sisällytettäviä strategioita, suunnitelmia- ja ohjelmia on 15. Kotkan omien ohjelmien lisäksi Kotka on mukana 17:ssä kansallisessa, maakunnallisessa, alueellisessa ja seudullisessa ohjelmassa.

Lähteet:

[Valtuustokauden 2021 – 2025 hyvinvointisuunnitelman kertomusosa](#)

[Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021 - 2025](#)

[Hyvinvoinnin vuosikatsaus 2023](#)

[Hyvinvointisuunnitelman välitavoitteet 2022 - 2023](#)

Kotkan kaupungin ja varsinkin hyvinvointilautakunnan tilinpäätöksen ja toiminnan vertailua aiempiin vuosiin hankaloittaa kaksi laajaa toimintamuutosta. Vuoden 2023 hyvinvointialueuudistuksessa sotepalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu siirtyi valtiolle. Kunnallisveroprosenttia alennettiin 12,64 prosenttiyksiköllä ja valtionosuuksia pienennettiin merkittävästi.

Kotka ennakoi hyvinvointialueuudistusta ja perusti vuonna 2019 yhdessä maakunnan kuntien kanssa vapaaehtoisen laaja-alaisen sote-kuntayhtymän, Kymsoten. Sote-kuntayhtymä oli onnistunut ratkaisu tulevan hyvinvointialueen toiminnan järjestämisen kannalta. Myös laaja-alainen yhteistyö kaupungin kanssa sujui hyvin. Sote-kuntayhtymissä mukana olleita kuntia ei huomioitu valtion rahoituksessa. Esimerkiksi palkkojen harmonisoinnin kustannukset jäivät kuntien omiksi ja pysyviksi kustannuksiksi.

Hyvinvointilautakunnan vuoden 2023 tilinpäätöksessä toimintakate alittui 2,5 milj euroa 5/2023 muutettuun talousarvioon nähden. Myyntituotot ylittyivät (8,4 milj / bud, 6,0 milj) Tuottojen huomattavasti ennakoitua suurempi kertymä koostui pääosin maahanmuuttopalveluiden saamista valtionkorvauksista.

Voidaan todeta, että Kotkan kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi on tehty paljon ansiokasta työtä. Tarkastuslautakunta odottaa mielenkiinnolla tämän työn tuloksia ja vaikutuksia.

HYVINVOINTI JA TERVEYS

Hyvinvointi ja terveys vastuualueen toimintona on hyvinvoinnin, terveyden, arjen turvallisuuden ja hyvinvointiliikunnan edistäminen sekä osallisuuden lisääminen. Maahanmuuttajapalveluiden ja työllisyyspalveluiden järjestäminen. Toiminta-ajatuksena on edistää väestön terveyttä ja hyvinvointia ja kannustaa ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnista ja terveydestä.

Oppiva ja yrittävä Kotka

Elinvoimainen ja yritysmuotoinen korkeakoulukaupunki

TE24-projektissa työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Etelä-Kymenlaakson kunnat päättivät yhteisestä valmistelutyöstä vastuukuntamallilla Kotkan kaupungin toimiessa vastuukuntana.

Strategisena toimenpiteenä oli valmistautuminen työllisyyspalveluiden siirtoon kunnille järjestämällä säännölliset kaupungin ja yritysten yhteistyötapaamiset sekä säännölliset tapaamiset yritysten ja Cursorin kanssa. Vaikka juuri näiden tapaamisten tavoiteltu määrä ei täysin täytynyt kuin kahden työllisyysfoorumien osalta, voidaan strategisten tavoitteiden katsoa saavutetun, koska TE24-projekti on vaatinut lukuisia muita tapaamisia, yhteydenpitoa ja vaativaa valmistelua sekä koordinoitua.

Kotkan kaupungin strategisena palvelulupauksena oli tiivis yhteistyö yritysten sekä koulutus- ja TKI-toimijoiden kanssa, minkä tavoitteena on varmistaa osaavan työvoiman saatavuus ja luoda Kantasatamaan yritys- ja startup-keskittymä.

Yhteinen Kotka

Kokonaisturvallisuuden kärkikaupunki

Kymenlaakson maakuntaan valmisteltiin 2023 Kymenlaakson arjen turvallisuusohjelma vuosille 2024–2025. Valmistelutyössä olivat mukana Kymenlaakson hyvinvointialueen pelastustoimi ja integraatiopalvelut, kaikkien kuntien hyte-edustus, sekä sisäisen turvallisuuden viranomaiset. Kotkan kaupunki oli vetovastuussa prosessista. Arjen turvallisuusohjelmassa on kullekin kunnalle oma kuntakortti, jota kunnat voivat tarvittaessa käyttää osana omaa hyvinvoinnin ja turvallisuuden johtamista.

Vuonna 2023 valmistui Kotkan kaupungille asunnottomuusohjelma vuosille 2024–2027 – omaan kotiin Kotkassa. Ohjelmassa tavoitteena on poistaa asunnottomuus vuoteen 2027 mennessä. Kotkaan perustettiin pysyvä monialainen asunnottomuustyöryhmä vuonna 2023. Kotka teki sopimuksen valtionavustusta ARA:n kanssa vuosille 2024–2027 yleisen asumisneuvonnan käynnistämiseksi Kotkaan. Avustusta haetaan aina vuosittain. Kotkan Asunnottomien yö- tapahtuma järjestettiin 17.10.

Kaupunkistrategian tavoitteissa on kirjattuna, että Kotka kaupunki toteuttaa kuntalaisille THL:n päihdetilannekysely joka toinen vuosi. Vuonna 2023 päihdetilannekysely toteutettiin ensimmäisen kerran Kymenlaakson hyvinvointialueen ja kaikkien kuntien kanssa samanaikaisesti. Kyselyyn vastasi 475 kotkalaista, joista aikuisia oli 355 ja alle 18-vuotiaita 120. Kyselyn tuloksia hyödynnetään ehkäisevän päihdetyön ja päihdehaittatyön kehittämisessä, sekä kaupunkiturvallisuuden parantamisessa.

Lasten ja nuorten päihteiden käyttö on Kotkassa valtakunnan tasoa korkeampi, joten lasten ja nuorten ehkäisevään päihdetyöhön panostettiin monella tapaa. Esimerkkeinä opinnäytetyönä teetetty Puistopakaksi nimetty toimintamalli, jota voidaan myöhemmin hyödyntää koulujen päättymisjuhlien ja Meripäivien aikaan. Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori on jalkautunut liikkuvan nuorisotyön palveluita syrjäseuduille vievän Wauton kyytiin säännöllisesti.

Päihteiden ongelmakäytöllä on usein yhteys rikollisuuteen. Nuorten rikollista käyttäytymistä ja koulukiusaamista/-väkivaltaa on kitketty yhdessä usean toimijan kanssa työryhmätyöskentelynä erilaisilla toimintamalleilla:

- Kotkan nuoret-työryhmä
- Kasva Kotkassa-työryhmä
- Poliisin Ankkuritoiminta
- Kouluilla on kiusaamisen ehkäisyn toimintamallit
- Ehkäisevän päihdetyön koordinaattori
- Maakunnallinen väkivallan ehkäisyn toimintamalli
- Alueellisessa arjen turvallisuusohjelmassa

Myös ikäihmisten ehkäisevä päihdetyö on kirjattu valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmaan. Eläkejärjestöjen kautta on pyritty löytämään kohderyhmät ja vaikuttamaan ikääntyneiden päihteiden ongelmakäyttöön.

Kotkassa vietettiin, kuudetta kertaa Mielessä tuulee- viikkoa elokuussa. Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori vetää tapahtuman valmistelutyöryhmää.

Vahvistamme kotkalaista ilmapiiriä – teemme yhdessä ja menestymme

Uudessa tapahtumakeskuksessa järjestettiin Hyvän Tuulen messut, jotka onnistuivat yli odotusten ja tapahtumassa vieraili yhteensä 10 349 henkilöä. Tapahtuma tarjosi elämyksiä ja yleisesti hyvää mieltä. Samalla Satama Areena sai positiivista huomiota ja tuli tutuksi vierailijoille.

Osallistuva budjetointi toteutettiin kolmannen kerran ja siinä otettiin käyttöön sähköinen alusta. Myös paperilomakkeilla voi edelleen osallistua. Edellisen vuoden ideoita toteutettiin ja Tuurilla Lehmään, maksuttomat yhteysveneuorot ovat olleet hyvin näkyvä ja suosittu Osbu-idea. Myös lapset ja nuoret ovat päässeet mukaan suunnittelemaan mm. eskarilaisten luontopolkua ja Meripäivien konserttia. Ilmainen Käärjäkonsertti lapsille ja nuorille oli valtavan suosittu osbuidea.

Positiivisena asian tarkastuslautakunta näkee, että ikäihmisten neuvosto ja vammaisneuvosto kokoontuivat taas koronavuosien jälkeen säännöllisesti.

Kotkan kaupunki tarjoaa kotoutumista tukevaa ja edistävää maksutonta neuvontaa maahan muuttaneille maahanmuuttoprosessin eri vaiheessa. Maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta Moona ohjaa ja neuvoo maahanmuuttajia. Rasisminvastainen viikko järjestettiin maaliskuussa. Viikon aikana pyrittiin lisäämään keskustelua rasismista, ennakkoluuloista ja niiden käsittelemisestä. Monikulttuurisen toimintakeskus Myllyn vakiintunut toiminta on apuna monelle Kotkaan muuttaneelle. Kotkan tulkikeskus, Kotkan ryhmäkoti ja Kotkan vastaanottokeskus siirtyivät yksityisten palveluntuottajien toiminnaksi.

LIIKUNTAYKSIKKÖ

Liikuntayksikön toiminta-ajatuksena on vastata kaupungin julkisista liikuntapalveluista ja edistää kotkalaisten terveyttä, hyvinvointia ja viihtyvyyttä sekä virkistys- ja vapaa-aikatoimintaa yhteistyössä alan järjestöjen ja yritysten kanssa.

Liikuntapalveluiden ulkoiset menot toteutuivat talousarvion mukaisena ja tulot ylittivät selvästi. Kävijämäärissä nähtiin selvää nousua pandemiavuosien jälkeen.

Monimuotoisen asumisen ja laadukkaan elinympäristön kaupunki

Monimuotoisen asumisen ja laadukkaan elinympäristön kaupungissa on kaikille avoimia, matalan kynnyksen liikuntapaikkoja. Tavoitteena oli saada 15 lähiliikuntapaikkaa aiempaa saavutettavammiksi. Paikan päällä on infotaulut, joista näkee liikuntapaikan olevan avoin kaikille. Lähiliikuntapaikat on esitelty esteettömyystietoineen Kotkan sivuilla. Timmi-tilavaruuksen kautta näkee vapaat ajat ja voi osatessaan tehdä varauksia. Puutteena on, ettei linkki Timmiin ole netissä kaikkien lähiliikuntapaikkojen alla. Timmin käyttö on haasteellista tottumattomalle, josta ikäihmisten neuvosto on lausunut kokouksessaan 2023. Myös tarkastuslautakunta mainitsi vuoden 2021 arviointikertomuksessaan Timmin käytön hankaluudesta.

Viestintäkampanjaa "Liikuntapaikat ovat kaikille" tehtiin resurssien puitteissa eikä tavoitetta saavutettu. Vaikka tavoite ei toteutunut viestinnän osalta ja Timmin käytössä on hankaluuksia, on strateginen toimenpide kokonaisuutena onnistunut. Erytysmaininnan ansaitsee Arto Tolsa Areenan vanhan nurmen uudelleenasetus Kilpisen kentälle.

Kotkassa työttömyys on perinteisesti ollut maan keskitasoa korkeampaa. Työttömille räätälöitiin VIP-kortti, joka on tarkoitettu pitkäaikaistyöttömien arkiliikunnan edistämiseen. Tavoiteltu 800 jaettua korttia ei toteutunut. Vuonna 2023 VIP-kortteja jaettiin 360 kpl, käyttökertoja oli yhteensä 3227.

Hyvinvoiva ja osallistuva kotkalainen

Yhteistapaamisia järjestöjen ja seurojen kanssa järjestettiin toimintasuunnitelman mukaisesti kaksi. Liikuntaseurojen järjestöavustuksia myönnettiin 32 seuralle yhteensä 63 480 euroa.

Matalan kynnyksen liikuntakokeilussa "Kotkan kuntopolku" hankkeessa toteutettiin yhteistyössä seurojen kanssa ja osin aluehallintoviraston rahoituksella 30 ryhmää ja 3000 maksutonta laji- ja liikuntakokeilua eri-ikäisille kaupunkilaisille.

Liikuntapalveluiden ohjatut vesiliikunta- ja kuntosaliryhmät uimahallien tiloissa ovat olleet suosittuja kuten myös maksuttomat erityisryhmien viikoittaiset jumprat. TULES liikunta niveloireisille ryhmät ovat täyttyneet kiitettävästi. Kesäkauden puistojumprat keräsivät jälleen lukuisia innokkaita kotkalaisia osallistumaan.

Testausaseman toimintaa käynnistyi helmikuussa. Vuoden 2023 aikana Testausasemalla asiakkaita oli 285. Yksittäisiä testejä testausasemalla suoritettiin 373 kappaletta.

Asukkaiden hyvinvointia ja osallistuvuutta on onnistuttu tukemaan, joten strateginen tavoite on saavutettu.

Hyväntuulinen ja yhteisöllinen ilmapiiri

Liikuntapalveluyksikkö muutti maaliskuussa Savotan toimipisteeseen, millä tavoiteltiin yhteistyön parantamista hyvinvoinnin ja terveyden vastualueen sekä seurojen kanssa. Tilinpäätöskertomuksesta ei selviä onko tässä onnistuttu.

Strategisena toimenpiteenä oli panostaa laadukkaaseen, viihtyisään työympäristöön ja hyvään työilmapiiriin. Tavoitteena oli kouluttaa henkilöstö turvallisemman tilan periaatteisiin. Tavoitellut 3 koulutusta toteutuivat.

Arviointia hankaloittaa, että tavoitteet puuttuvat osasta strategisia taulukoita.

KULTTUURIPALVELUT

Vastuualueeseen kuuluvat kulttuuri- ja tapahtumapalvelut, Kymenlaakson museo sekä kaupunginkirjasto.

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluihin sisältyy **Lasten kulttuurikeskus**, joka järjestää ja koordinoi lapsille suunnattua kulttuuritarjontaa. Lasten kulttuurikeskus sai omat toimitilat, ja lastenkulttuurikeskus Laivuri avasi ovensa Laivurinkatu 7:ssä lastenoikeuksien päivänä 21.11.2023. Laivurissa järjestettiin avointa toimintaa lapsille ja lapsiperheille sekä Tonttukoulu ”Viskareille” (5-vuotiaille).

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut tuottivat arviointivuoden 2023 aikana monipuolisesti kulttuuritapahtumia sekä omin voimin että yhteistyökumppaneiden kanssa. Tapahtumat myös saavuttivat kävijämäärätavoitteensa.

Yksikön roolia kaupungin laajenevassa kulttuurihyvinvointitoiminnassa hahmoteltiin hyvinvoinnin ja terveyden vastualueen sekä alan järjestöjen kanssa, ja Yksikössä aloitti myös Kotkan kulttuurihyvinvointitoimintaa kartoittava puolivuotinen hanketyöntekijä.

Vähävaraisten kulttuuri-osallistumista tukeva Kaikukortti saavutti hyvän suosion, ja lautakunta vakinaisti sen jatkuvaksi toiminnaksi v. 2024 alusta. Kaikukorttikohteita olivat Kotkan kaikki keskeiset kulttuurilaitokset sekä joukko ykkösrivin urheiluseuroja. Vuoden 2023 lopussa voimassa olevia Kaikukortteja oli 1272, eli jaettuja kortteja, jotka olivat voimassa vuoden 2023 loppuun asti. Kaikukorttien jakaminen alkoi pilottina syyskuussa 2022, ja vuonna 2022 rekisteröityjä kortteja oli 471 kpl. Nämä kortit olivat voimassa 2023 vuoden loppuun.

Kymenlaakson museo

Vetovoimaisen ja monipuolisen näyttelytarjonnan ja yleisötyön avulla Vellamon näyttelykävijöiden määrä kasvoi selvästi ja ylitti tavoitteen.

Kohtalona Ruotsinsalmi-suurnäyttely oli edelleen suosittu ja keräsi paljon myönteistä palautetta. Kulttuuripolkuopastukset Kotkan ekaluokkalaisille pidettiin Ruotsinsalmi-näyttelyssä.

Kaupunginkirjasto

Kirjaston lakisääteinen tehtävä on edistää lukutaitoja ja -harrastusta, ja tehokkaimmin näitä elämän ajan kehittyviä taitoja voidaan edistää jo varhaislapsuudessa.

Kirjaston kävijämäärä oli 9 % edellisvuotta korkeampi, ja myös lainausten määrä kasvoi 3 %.

Kirjasto alitti talousarvioon suunnitellut menot 2023. Kasvaneiden suoritteiden ja alenevien kustannusten taustalla vaikuttavat tarkemmin arvioidun henkilömitoituksen myötä aamuun lisätty aukioloaika, uudelleen arvioitu kokoelmatyö ja valikoima sekä markkinoinnin uudet keinot.

Rekrytointihaasteita oli myös kirjastotoimella, ja palveluesihenkilön vakanssia ei yrityksistä huolimatta saatu täytettyä.

Kulttuuritoimen strategisten tavoitteiden arvioimista vaikeuttaa määrällisten tavoitteiden saavuttamisen kirjaaminen erilaisella mittarilla kuin mitä asetettu tavoite. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tavoitetaulukosta on helposti luettavissa niin mittari, tavoite kuin sen saavuttamisen taso.

NUORISOTYÖN YKSIKKÖ

Nuorisotyön yksikkö on toteuttanut monipuolista toimintaa yhteistyössä eri hallintokuntien, järjestöjen ja viranomaistahojen kanssa ja hyödyntänyt resurssejaan tehokkaasti. Uutena toimintana toteutettu alakouluikäisten kesätoiminta on selvästi vastannut perheiden tarpeeseen. Toiminnassa on ollut mukana sekä opetustoimen ohjaajia että nuoria kesätyöntekijöitä, eikä toimintaa varten ole erikseen tarvinnut palkata työntekijöitä. Tätä voidaan pitää taloudellisten ja henkilöressurssien tarkoituksenmukaisena käyttönä. Yksikkö on myös pääosin saavuttanut asetetut strategiset tavoitteensa. Vain nuorten kesätyöryhtäjien määrä ja leirialueiden käyttöaste jäivät tavoitteista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman **Harrastamisen Suomen mallin** tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Kohderyhmänä on perusopetuksen vuosiluokkien 1.–9. oppilaat. Harrastamisen Suomen mallin ensimmäinen toimintavuosi oli onnistunut, yhteistyöverkostoja rakennettiin ja kerhojen määrän tavoite ylitettiin. Lukuvuoden 2023–2024 kerhotarjonta suunniteltiin esikoulu-8.-luokkalaisille tehdyn kyselyn pohjalta lasten ja nuorten toiveiden mukaan. Lisäksi käynnistettiin ensimmäinen etsivän harrastustoiminnan 3 hengen ryhmä, joka kävi kokeilemassa viittä eri lajia. Jokainen ryhmäläinen innostui jostain lajista ja aikoo jatkaa sen parissa. Tavoitteeseen siis päästiin ja pilottiryhmästä saatiin hyviä kokemuksia jatkoon. Syksyn 2023 aikana hankkeeseen alettiin toteuttaa ylemmän ammattikorkeakouluopiskelijan opinnäytetyönä tekemää viestintäsuunnitelmaa. Hankkeelle luotiin vuoden 2023 aikana oma ulkoasu ja myös some-kanavat otettiin käyttöön.

Ohjaamon toiminta oli alkuvuonna 2023 vilkasta. Syksystä 2023 alkaen Ohjaamolla ovat kuukausittain päivystäneet Nepsy-valmentaja sekä jännittämiseen liittyvien asioiden Avittaja. Ohjaamon matalan kynnyksen toiminta on tavoittanut kohderyhmänsä, ja Ohjaamon palveluohjauksessa (yksilökäynneillä) on käynyt vuoden 2023 aikana yhteensä 893 nuorta. Vuoden 2023 aikana käyntejä ryhmissä, tapahtumissa ja kampus-popeissa yms. kertyi yhteensä 3164. Yhteistyössä TE-palveluiden

kanssa on toteutettu Ohjaamossa kolmet Työnhaun pikatreffit, jonne viisi työnantajaa tuli haastattelemaan työntekijöitä.

Nuorisovaltuuston vaaleissa marraskuussa 2023 valittiin 21 eniten ääniä saanutta ehdokasta nuorisovaltuutetuiksi. Ehdokkaita oli 31 ja äänestysprosentti oli matala, 2,7 %. Nuorisovaltuuston toiminnasta ja vaaleista tiedottamiseen tulee jatkossa kiinnittää huomiota.

Liikkuva nuorisotyö on vakiintunut nuorisotyön toimintamuodoksi, ja toimintailtaa kohden Walkers-autolla eli Wautolla kohdataan 20–40 nuorta. Auto liikkuu nuorten kutsujen perusteella ja näin saavutetaan myös katvealueilla olevia nuoria. Toimintaa on toteutettu laajassa yhteistyössä eri viranomais- ja järjestötahojen kanssa. Toimintaan on myös koulutettu aikuisia vapaaehtoisia.

Avointa kesätoimintaa alakouluikäisille järjestettiin kesäkuun ajan Karhuvuoressa ja Karhulassa. Jokaisena arkipäivänä maanantaista perjantaihin (ei juhannusaattona) klo 9–15 välisenä aikana. Kesätoiminnoissa käyntikertoja oli yhteensä 869. Tämä kertoo valtavasta tarpeesta järjestää alakoululaisille kesälomien alkuun ohjattua toimintaa. Kesätoiminnassa tarjottiin osallistujille lämmin lounas, ruokailun ja toimintakulut sekä materiaalit maksettiin Aluehallintoviraston kerhotoiminnan avustuksella.

- Kotkassa valmistellaan kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointisuunnitelma, jota seurataan vuosittain. Hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäiseminen vaikuttavat myönteisellä tavalla kunnan talouteen.
- Lasten ja nuorten päihteiden käyttö on Kotkassa valtakunnan tasoa korkeampi. Kohderyhmän ehkäisevään päihdetyöhön panostettiin monikanavaisesti ja monella tapaa. Enemmistö kotkalaisista, mukaan lukien nuoret, ovat sitä mieltä, että päihteitä käytetään liikaa
- Kaikukortti mahdollistaa kulttuurinautinnot myös vähävaraisille
- Strategisten tavoitteiden arvioimista vaikeuttaa määrällisten tavoitteiden saavuttamisen kirjaaminen erilaisella mittarilla kuin mitä asetettu tavoite.

4.5. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta

Tarkastuslautakunta nostaa esiin alla olevat huomiot kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan strategisten tavoitteiden toteutumisen sekä tarkoituksenmukaisen toiminnan arvioinnista.

Vuonna 2023 kasvatuksen ja koulutuksen talous toteutui n. 1 milj. € muutettua talousarviota paremmin ulkoisen toimintakatteen tasolla. Kesken talousarviokauden valtuuston tekemät talouden tasapainotustoimenpiteet alkuperäiseen talousarvioon pienensivät toimintakatetta n. 700 t €. Suurimmat menot olivat henkilöstö- ja palvelukuluissa. Henkilöstökulut ylittivät budjettia mm. hankerahoituksella tehtävien rekrytointien vuoksi. Palvelukuluista ravitsemispalvelut, kotikuntakorvaukset ja palvelusetelit olivat merkittävimmät. Vaikka ravitsemispalveluihin tuli hinnankorotuksia, budjetti riitti kattamaan kulut. Kotihoidontuki jäi reilusti budjetoidusta, edistäen positiivista taloustilannetta. Lomapalkkavelan kirjaustavan muutos henkilöstökuluihin heikensi lautakunnan ulkoista toimintakatetta noin 285 000 eurolla.

Vuonna 2023 päätöksenteon tueksi valmistui uusi palveluverkkoselvitys. Kotkan väestöennuste on laskeva ja lasten määrän huomattavassa laskussa ja varhaiskasvatus sekä peruskouluikäisten lasten muuttoliike on ollut huomattavan tappiollista. Tämän seurauksena palvelutarpeen arvioidaan vähenevän huomattavasti. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan on tullut ottaa näitä seikkoja huomioon päätöksenteossa kuluneena arviointivuotena. Jatkossakin näihin seikkoihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta kaupunki välttyy henkilöstön, kustannusten ja tilojen vajaakäytöltä ja resurssit saadaan kohdistettua tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Positiivisen palvelutarpeen kasvun tapahtuessa tulee myös olla varautunut palveluiden lisäämiseen joustavasti.

Sekä opetustoimessa että varhaiskasvatuksessa on kaupunkistrategian mukaan asetettu strategisia tavoitteita, joille on luotu mittareita ja tavoitetasoja. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että mittareiksi valitaan selkeitä ja seurattavissa olevia tavoitteita, ja niiden tavoitetasot asetetaan riittävän kunnianhimoiselle tasolle.

OPETUSTOIMEN VASTUUALUE

Karhulan alakouluhankeen rakentaminen on edennyt suunnitellusti vuonna 2023 ja väistöiloissa olevat Hakala ja Rauhala tulevat aloittamaan opiskelun Käpylän koulussa suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi Karhulan koulukeskuksen hankesuunnittelu alkoi vuonna 2023. Palveluverkkoselvityksen päivitys ja talouden tasapainotustoimenpiteet herättivät kysymyksiä koulukeskuksen mitoituksesta, jota on tarkoituksenmukaista tarkastella kriittisesti talouden resurssit mielessä pitäen.

Vuoden 2023 muutoksia vastuualueella on ollut vuoden alussa koulukuraattoreiden ja psykologien siirtyminen opetustoimelta hyvinvointialueelle. Opetushenkilöstön vakansseja on vakinaistettu tarpeen mukaan mutta oppilasmäärien lasku on vaikuttanut opettajatarpeeseen, jota on arvioitu kriittisesti talouden tasapainotustoimien yhteydessä. Ikäluokkakokojen pieneneminen vaikuttaa omalta osaltaan luokkakotavoitteiden saavuttamiseen, jotka on Kotkassa edelleen saavutettu kiitettävästi, kun luokkakoot ovat pienentyneet edellisvuoden 18,8:sta keskimäärin 18,3 oppilaaseen tavoitetason ollessa alle 20. Tarkastuslautakunta pitää tarkoituksenmukaisena suhteuttaa resurssit kulloinkin vallitsevan tarpeen mukaan. Resurssitarpeeseen ikäluokkien koon lisäksi vaikuttaa myös tuen tarpeen määrä.

Tarkastuslautakunta nosti edellisessä arviointikertomuksessa esiin tehostetun- ja erityisentuen oppilaiden kasvun määrän perusopetuksessa. Jatkuvasti nousussa oleva tuentarpeen oppilaiden määrä on edelleen kasvanut edellisvuoteen verrattuna noin 1,5 prosenttiyksikköä. Myös pelkästään erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on kasvanut hienoisesti, mutta suurin osa kasvusta on tehostetun tuen oppilaiden määrässä. Tarkastuslautakunta toteaa, että varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukeen on tarkoituksenmukaista taata riittävät resurssit. Samalla kaupungin tulee arvioida ja kiinnittää huomiota tuentarpeen kasvun juurisyihin ja panostaa riittävästi näiden syiden ennaltaehkäisyyn.

Yhteinen Kotka

Kotkan strateginen palvelulupaus on edistää liikunnallista elämäntapaa ja terveystuon mahdollisuuksia ja tavoitetaso on, että oppilaat liikkuvat terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta riittävästi ja pitkäkestoista paikallaan oloa tauotetaan erilaisin menetelmin. Kouluissa järjestetään selvästi paljon liikuntaa edistäviä toimenpiteitä, tapahtumia ja tempauksia. Tarkastuslautakunta pitää erityisen merkittävänä, että liikunnallisen elämäntavan ja terveystuon edistäminen toteutuu myös käytännössä päivittäin kaikkien kotkalaisten peruskoululaisten arjessa.

VARHAISKASVATUKSEN VASTUUALUE

Johtamistyön kehittäminen on parantanut työhyvinvointia esihenkilötyössä ja sitä kautta myös yksikön henkilöstön keskuudessa, mikä ilmenee esimerkiksi myös syksyn esihenkilökyselyssä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvoinnin lisäämistä voidaan pitää onnistumisena ja siihen tulee edelleen jatkaa panostusta. Varhaiskasvatuksen henkilöstön hyvinvoinnilla on suora vaikutus kotkalaisten lasten ja perheiden hyvinvointiin.

Perhevapaauudistuksen seurauksena varhaiskasvatuksessa on otettu vastaan jonkun verran 9 kuukauden ikäisiä lapsia vuoden aikana, mikä on aiheuttanut lyhytaikaista lisähenkilöstön tarvetta, kuten ennakolta odotettiin. Tämä tarve on toteutunut, ja joitakin ryhmiä on saatu vahvistettua tilapäisesti lisäkasvattajilla. Myös perhepäivähoitajia on saatu rekrytoitua lisää, ja lähes jokainen perhepäivähoitoa toivonut asiakas on saanut palvelua.

Avoimen varhaiskasvatuksen henkilöstöresurssit puolittuivat talouden tasapainotustoimenpiteenä. Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta on jatkunut ja asiakasperheiden osallisuutta on pyritty lisäämään sekä palvelun näkyväksi tekemiseen on panostettu toimintavuonna. Toiminnassa on huomioitu pikkulapsiperheiden tarve kohdata toisia samassa elämäntilanteessa olevia. Kotkalaisten lapsiperheiden, huoltajien ja lasten hyvinvoinnin ja osallisuuden kannalta onkin tärkeää, että avoimen varhaiskasvatuksen toiminta tavoittaa asiakkaat ja resurssit saadaan käytettyä tehokkaasti ja asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen.

Keväällä 2023 päätettiin lakkauttaa Yksityisen varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä, koska se ei vastannut kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen yhteistyön tarpeisiin. Sen sijaan yksityisten päiväkotien johtajat ja kasvattajat kutsutaan osallistumaan muiden kehittämisryhmien toimintaan teemoittain, mikä vahvistaa yhteistyötä kunnallisten toimijoiden kanssa. Uuden toimintamallin toimivuutta on tarkoituksenmukaista seurata ja kehittää yhteistyön tarpeiden mukaan.

Oppiva ja yrittävä Kotka

Kotka lupaa strategiassaan panostaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin, varhaiseen tukeen ja puuttumiseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. Kotkassa, jossa lasten ja nuorten syrjäytyminen on melko suurta koko maahan verrattuna, tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että varhaiskasvatustasolta lähtien tähän liittyvät tavoitetasot saadaan täytettyä. Esimerkiksi tavoitteiden mukaiset varhaiskasvatuskeskustelut eivät kaikkien esiopetuksessa olevien lasten huoltajien osalta ole toteutunut, resurssierityisopettajaa ei ole saatu rekrytoitua eikä henkilöstön osaaminen huolen puheeksi otto - toimintamallin käytöstä toteudu täysin.

- Tehostetun ja erityisentuen tarpeen kasvu on edelleen vuositasolla merkittävässä nousussa
- Perusopetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota strategian mukaiseen liikunnallisen elämäntavan ja terveystieteiden edistämiseen
- Varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvointi on lisääntynyt ja se vaikuttaa osaltaan kotkalaisten lasten ja lapsiperheiden hyvinvointiin

5. Henkilöstö

Vuoden 2023 henkilöstökertomuksen uudistunut ulkoasu on selkeä ja helppolukuinen, ja siitä löytyvät nopeasti kaikki tärkeimmät ja kiinnostavimmat henkilöstöön liittyvät tunnusluvut ja tilastot, mm. maksetut ylityöt ja henkilökohtaisten lisien osuudet, sairauspoissaolot ja työterveysneuvottelujen määrä.

Kotkan kaupungin työnantajakulttuuriin ja -kuvaan on panostettu ja sitä on vahvistettu kaupunkistrategian arvojen mukaisesti, niin vastaamaan rekrytoinnin haasteisiin kuin lisäämään henkilöstön pitovoimaa. Kaupungilla on rajallinen mahdollisuus kilpailla palkkauksella tai henkilöstöeduilla, joten valittu linja on tarkoituksenmukainen. Täyttölupamenettelyn jatkaminen parantaa rekrytointien keskitettyä hallintaa.

Lakisääteiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat päivitettiin arviointivuoden aikana, ja samassa yhteydessä tehtiin henkilöstölle tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely. Kyselyn tulokset olivat pääosin myönteisiä, mutta myös syrjintää ja eriarvoista kohtelua sukupuolen mukaan esiintyy vastausten mukaan jonkin verran. Esihenkilöiden koulutuksissa on syytä kiinnittää huomiota sekä ongelman tunnistamiseen että siihen puuttumiseen.

Vakituisen henkilöstön määrä laski vuoden aikana 38 henkilöllä maahanmuuttajapalveluiden siirryttyä yksityisen palveluntuottajan hoidettaviksi. Henkilöstökustannukset kuitenkin nousivat n. 1,4 milj. eurolla virka- ja työehtosopimusten palkkauksen kehittämisohjelman korotusten johdosta. Kaupungilla otettiin käyttöön myös oma palkkaohjelma, jolla pyritään vastaamaan osaavan henkilöstön rekrytoinnin haasteisiin.

Sairauspoissaolot laskivat edellisestä vuodesta keskimäärin 3,6 päivää/ henkilö, mitä voidaan pitää merkittävänä muutoksena. Toisaalta pitkien, yli 90 päivää kestävien sairauspoissaolojen määrä kasvoi, ja on syytä paneutua näiden poissaolojen juurisyihin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Työtaturmien määrä pysyi aikaisempien vuosien tasolla. Tosin korvaussummien ja -päivien lukumäärä tapaturmaa kohden oli pieni, mistä voitaneen päätellä, etteivät tapaturmat olleet vakavia. Tavoitteena tulee olla työtaturmien määrän vähentäminen.

Työhyvinvointisuunnitelman teemana 2023 oli omasta työkunnosta huolehtiminen. Keväällä järjestetyssä Vuoden työyhteisö- kilpailussa painotettiin teeman mukaisesti liikuntaa, omasta työkunnosta huolehtimista ja työhyvinvoinnin ylläpitämistä yhdessä.

Oman työkunnan ylläpitämistä kannustettiin liikuntasovelluksella, tarjoamalla liikuntaryhmiä, kuntoremontteja ja luentoja. Kaupunki tarjosi työnantajana monipuolisesti työkykyä tukevaa toimintaa ja opinnäytetyönä toteutettiin henkilöstöliikunnan kysely.

Kymenlaakson Liikunnan toteuttama Buusti360-työhyvinvointiohjelma myönsi Kotkan kaupungille Suomen aktiivisin työpaikka -sertifikaatin, joka on ansaittu sitoutumisella työhyvinvoinnin ja henkilöstöliikunnan edistämiseen. Suomen aktiivisin työpaikka -sertifikaatti on tunnustus, joka myönnetään organisaatiolle kartoituksen pohjalta. Kartoitusta voidaan hyödyntää sekä henkilöstöliikunnan nykytilan arvioinnissa että toimenpiteiden ja seurannan kehittämisessä.

- Määrätietoinen ja pitkäjänteinen työ henkilöstön työhyvinvoinnin eteen on saanut ansaittua huomiota ja vaikuttaa sairauspoissaolojen määrää pienentävästi. Tarkastuslautakunta pitää suunnan kehittymistä myönteisenä huomioon ottaen haasteet osaavan työvoiman veto- ja pitovoimassa.

6. Talouden toteutuminen

Yhteenveto

HVA-uudistuksen seurauksena vuodet 2022 ja 2023 eivät ole vertailukelpoisia. Lisäksi taloussuunnitelmaan tehtiin säästötoimien perusteella merkittäviä muutoksia vuoden 2023 aikana. Toimintakate oli -121,7 milj. euroa ja vuosikate 44,5 milj. euroa (2022 12,9 milj. euroa). Talousarvion määrärahavarauksia on vähennetty 4,8 milj. euroa vuoden 2023 aikana. Toimintakate toteutui kuitenkin kaikkien lautakuntien osalta selvästi muutettuakin taloussuunnitelmaa paremmin. Budjetoitua parempaan tulokseen vaikuttivat oleellisesti myös verohännät, jotka olivat 11,6 milj. euroa oletusarvoa suuremmat.

Ylijäämä oli 28,2 milj. euroa ja kumulatiivinen ylijäämä 44,1 milj. euroa. Ylijäämän kasvuun vaikutti myös vuoden 2023 lopulla vahvistettu kirjanpitoikäytäntö, jonka perusteella hyvinvointialueen syntymisen johdosta Pelastuslaitoksen 5,4 milj. euron ylijäämästä jää Kotkan kaupungille sen osuutena 4,7 milj. euroa.

Yhteisöverojen määrä laski edellisvuoden 19,3 milj. eurosta 12,3 milj. euroon, kiinteistöveron määrä nousi 16,2 milj. eurosta 17,1 milj. euroon.

Konsernin toimintakate oli -79,8 milj. euroa. Vuosikate nousi 15,7 milj. euroa 90,9 milj. euroon. Tilikauden ylijäämä oli 27,2 milj. euroa, kun se edellisvuonna oli 6,0 milj. euroa. Ylijäämän kasvu tulee kaupungin ylijäämän kasvusta.

Rahoitus ja rahoitusasema

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 17,3 miljoonaa euroa. Tulovirta kattoi investoinnit. Rahoituksen rahavirta oli -8,6 milj. euroa, kun se oli edellisvuonna -16,3 milj. euroa. Kaupungin rahavarojen ja rahoitusarvopapereiden määrä nousi edellisvuoden kriittisen alhaisesta 3,7 milj. eurosta 12,5 milj. euroon. Määrä on tulevien investointien näkökulmasta edelleen alhainen. Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta oli -14,6 milj. euroa ja rahoituksen rahavirta 32,1 milj. euroa.

Kaupungin korollisten lainojen määrä nousi 38,3 milj. eurolla 305,9 milj. euroon. Vieraan pääoman määrä oli 333,0 milj. euroa (2022 319,4 milj. euroa). Määrään vaikutti alentavasti HVA:n syntymisestä seurannut ostovelkojen määrän 20,3 milj. euron lasku. Rahoitusaseman seurannan kannalta korolliset velat ovat tärkein vieraan pääoman erä. Lainojen ja vuokravastuiden määrä oli 414,0 milj. euroa. Lainojen määrä per asukas nousi 5 285 eurosta 6 058 euroon.

Kaupungin pitkäaikaisten lainasaatavien määrä on noussut 90,6 milj. eurosta 120,6 milj. euroon. Vuonna 2021 määrä oli 58,1 milj. euroa. Nousu selittyy Kampuskiinteistön rahoituksella. Lainamäärän kasvu ei ole ongelmallista, jos ja kun konserniyhtiöiden lainanhoitokyky on riittävä. Kaupungin toimiessa rahoittajana turvataan myös vieraan pääoman saaminen edullisilla ehtoilla.

Konsernin lainakanta laski 57,6 milj. euroa 471,9 milj. euroon. Tämä antaa konserniyhtiöille liikkumatilaa tulevien investointien rahoitukseen.

Kaupungin korkokulut olivat 5,1 miljoonaa euroa, kun ne edellisellä vuonna olivat 2,9 milj. euroa. Nousuun vaikuttivat lainakannan kasvu ja korkotason nousu. Korkotuotot lainoista tytäryhtiöille nousivat samoista syistä 0,7 milj. euroa 2,8 milj. euroon.

Lainojen korkosuojaus on hoidettu hyvin ja korkotason muutosten vaikutuksesta sekä korkokuluihin että suojausten markkina-arvoon on tehty herkkyyshanalyysi.

Laskevat korot ja pitkien korkojen toistaiseksi varsin alhainen taso antavat tarvittaessa hyvät mahdollisuudet korkoriskien suojaamiseen. Kaupungin lainamäärä tulee joka tapauksessa kasvamaan.

Muut rahoitustuotot nousivat 3,6 milj. eurosta 4,2 milj. euroon. Nousu johtui mm. Kuntarahoitus Oy:n kasvaneesta osingosta ja HaminaKotka Satama Oy:n SVOP-palautuksesta.

Konsernin korkokulut nousivat 4,6 milj. eurolla 10,2 milj. euroon.

Kaupungin taseen osakkeet ja osuudet laskivat 225,4 milj. eurosta 199,4 milj. euroon. Lasku selittyy pääosin HVA:n syntymisestä. Koneiden ja kaluston arvo laski 5,2 milj. eurolla 2,8 milj. euroon. Tämä selittyy Pelastuslaitoksen siirtymisellä hyvinvointialueelle.

Taseen liitetiedoissa on ”muiden puolesta annettu takaus” 2,4 milj. euroa Kotkan Opiskelija-asunnot Oy:n puolesta. Kaupungin tehtäviin ei kuulu takausten antaminen muiden puolesta, mutta tämän on katsottu olevan kaupungin edun mukainen. Takauksella on vastavakuudet.

Investoinnit

Investointimenot olivat 28,3 milj. euroa ja investointinetto oli 1,0 milj. euroa alle taloussuunnitelman. Investointien tulorahoitus% oli 161,1.

Konsernin investointimenot olivat 107,1 milj. euroa, kun ne edellisvuonna olivat 135 milj. euroa. Investointien tulorahoitus% 86,1.

Kaupunki on investoinut 1,5 milj. euroa vuonna 2023 avattuun Kaakkois-Suomen turvapuistoon. Investoinnit liittyvät kaupungin tavoitteeseen kehittyä kokonaisturvallisuuden kärkikaupungiksi. Ne on kuitenkin tehty ilman kunnollista pitkän ja lyhyen aikavälin toiminta- ja investointisuunnitelmaa.

- Vuoden 2023 vuosikate oli odotettua merkittävästi suurempien verohäntien takia huomattavasti parempi kuin muutetunkin talousarvion mukainen. Hyvään tulokseen vaikuttivat lisäksi tehokkaasti toteutetut säästöt. Lähivuodet tulevat taloussuunnitelman perusteella olemaan alijäämäisiä ja kaupungin lainamäärä tulee investointien seurauksena kasvamaan.
- Kotkan työttömyysaste oli vuoden 2023 joulukuun lopussa 15,4 %. Parin lähivuoden aikana tilanne tuskin paranee. Tämä vaikuttaa verotuloihin ja kaupungille mahdollisesti syntyviin kuluihin. Työllistymisen tehokkaan hoitamisen ja kaupungin pito- ja elinvoiman merkitys korostuu.
- Investointihankkeiden suunnittelu ja projektinhallinta on hoidettava huolella. Tämä vaikuttaa hillitsevästi myös kaupungin lainamäärän kasvuun.

7. Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kaupunginhallitus ja sen omistajaohjausjaosto johtavat kuntakonsernia. Konsernin operatiivinen johtaminen on kaupunginjohtajan vastuulla. Kansliapäällikkö avustaa kaupunginjohtajaa Kotka-konsernin ohjauksessa. Konserniyhtiöiden valvontavastuu on jaettu kaupunginjohtajan ja kansliapäällikön kesken.

Kotka-konserniin kuuluvat tytäryhteisöt on omistajapoliittisissa linjauksissa jaettu toimialakohtaisesti eri ryhmiin. Eri liiketoimintaryhmille sekä jokaiselle konserniyhteisölle on omistajapoliittisissa linjauksissa asetettu omat kaupunkistrategian linjauksista johdetut kehittämistavoitteet. Eri liiketoimintaryhmissä voi olla sekä kilpailuilla markkinoilla toimivia yhteisöjä, että yhteisöjä, jotka tuottavat kuntalaisille/asiakkaille palveluja omakustannushintaan tai avustusten turvin. Kilpailullisilla markkinoilla toimivat HaminaKotka Satama Oy ja Kotkan Energia Oy.

- Energia- ja logistiikkaliiketoiminta: HaminaKotka Satama Oy, Kotkan Energia Oy, Kymen Vesi Oy ja Kymenlaakson Vesi Oy.
- Kiinteistö- ja rakennusliiketoiminta: Kotkan Asunnot Oy, Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy, Kymenlaakson kampuskiinteistöt Oy, Sunilan Kantola Oy.
- Koulutus- kulttuuri- ja matkailuliiketoiminta: Kotka Marentarium Oy, Kotkan Kaupunginteatteri Oy, Kymenlaakson Orkesteri Oy, Kotkan Tapahtumakeskus Oy.
- Elinkeinopalveluliiketoiminta: Cursor Oy
- Sisäisiä palveluja tuottavat yhtiöt: Kymijoen Ravintopalvelut Oy

Konsernin tilinpäätökseen yhdistellyt kuntayhtymät ovat: Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä Kymsote, Kotkan-Haminan Seudun koulutuskuntayhtymä Ekami sekä Kymenlaakson Liitto.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyhtiöt Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu konserni (Xamk) ja Kymenlaakson Jäte konserni.

Konserniyhtiöiden arviointi

Tarkastuslautakunnalla ei ole käytössään eri yhtiöiden tilinpäätöksiä, mikä vaikeuttaa kokonaisuuden arviointia. Konserniyhtiöiden merkitys kaupungin tilinpäätöksessä on hyvinvointialueiden syntymisen myötä entistä merkittävämpi. Tarkastuslautakunnan havainnot perustuvat edelleen kaupungin tilinpäätöksessä esitettyihin yleisluonteisiin tietoihin.

Energia- ja logistiikkaliiketoiminta

HaminaKotka Satama -konsernin liikevaihto ja tulos olivat vaikeasta toimintaympäristöstä huolimatta budjetoidulla tasolla. Tätä voi pitää hyvänä suorituksena. Liikevaihto oli 44 milj. euroa (budjetti 43,7 milj. euroa) ja tulos 2,4 milj. euroa (budjetti 2,7 milj euroa).

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Hamina-Kotka Satama Oy:n kuluvaan vuoden tulokseen tulevat vaikuttamaan sekä kevään 2024 lakot, talouden näkymät, että Ukrainan sodan johdosta Venäjälle asetetut pakotteet. Yhtiö on tosin tähänkin asti kyennyt reagoimaan tehokkaasti yllättäviinkin liiketoimintariskeihin.

Kotkan Energia Oy:n liikevaihto oli 139 milj. euroa, kun budjetoitu 158 milj. euroa. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 7,7 milj. euroa, budjetti oli 5,5 milj. euroa. Yhtiö pysyy tasaisena ja ennustettavana osingonmaksajana.

Yhtiö on viisaasti vähentänyt kehityshankkeiden määrää ja on keskittynyt/keskittyy mm. energiakriisin vaikutusten hallintaan ja operatiivisen toiminnan turvaamiseen. Yhtiön näkymät ovat energia-alan tasaantumisen myötä paria edellistä vuotta vakaammat.

Kymen veden liikevaihto oli budjetoitulla tasolla, mutta tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 666 t euroa tappiollinen, kun budjetoitu tulos oli 0. **Kymenlaakson veden** vastaava tulos sen sijaan oli 329 t euroa, kun budjetoitu oli 87 t euroa. Kummaltakaan yhtiöltä ei odoteta osingonjakoa.

Kiinteistö- ja rakennusliiketoiminta

Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy:n (Juki) liikevaihto oli 6,4 milj. euroa, kun budjetoitu oli 6,1 milj. euroa. Positiivista on myös se, että tilojen vuokrausaste on pysynyt korkeana.

Tulos oli arvonlennusten takia 6,5 milj. euroa tappiollinen, kun budjetoitu tulos oli 50 t euroa. Tarkastuslautakunnalla ei ole tietoa ko. kohteista eikä arvonlennusten perusteista, ei myöskään vastaavista tarpeista tulevina vuosina. Yleisesti voi todeta, että arvonlennukset on syytä toteuttaa ilman tarpeetonta viivytystä. Jukin taserakenne antaa tähän myös mahdollisuuden. Arvonlennuksilla ei ole kassavirtavaikutusta.

Backstaff Oy – Satama Areena – on Jukin 100 %:sti omistama tytäryhtiö.

Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy:n uuden kampuksen rakennushanke on viivästynyt ja rakennuskustannukset ovat merkittävästi budjetoitua korkeammat. Toiminnan tuloksellisuudesta vastaavat ensisijaisesti yhtiön toimitusjohtaja ja hallitus. Enemmistöomistajana ja uuden kampuksen rahoittajana kaupungin olisi kuitenkin pitänyt varmistaa merkittävän investoinnin huolellinen suunnittelu ja toteutus.

Koulutus-, kulttuuri- ja matkailuliiketoiminta

Kulttuuri- ja matkailuliiketoiminta ovat tärkeitä Kotkan seudun elin- ja pitovoiman kannalta. **Teatteri, Sinfonietta ja Maretarium** saavuttivat tavoitteensa varsin hyvin.

Kotkan Tapahtumakeskus Oy:n toiminta käynnistyi syyskuussa 2023. Yhtiön tulos oli 684 t euroa tappiollinen, budjetoitu tulos oli 10 t euroa. Budjetoitu liikevaihto oli 1,4 milj. euroa ja toteutunut 890 t euroa. Kaupunki on antanut yhtiölle 612 t euron avustuksen. Myynti tytäryhtiöille ja kuntayhtymille 805 t euroa kun budjetoitu määrä oli 50 t euroa. Em. määrästä 680 t euroa on liiketoiminnan muita tuottoja, mm. rakennusaikaista operointikonsultointia. Tämä on käytännössä välillistä tukea yhtiön toiminnalle. Operatiivisen toiminnan voi olettaa jatkuvan tappiollisena eikä yhtiö selvinne lähivuosina ilman kaupungin merkittävää tukea.

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kaupungin tapahtumakeskukselle myöntämä tuki menee julkisuudessakin esitetyistä perusteluista huolimatta kilpailulainsäädännön kannalta harmaalle alueelle. Tähän liittyvä riskiä pienentää se, että toiminta tulee olemaan lähivuodet tappiollista.

Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymän (Ekami-konserni) tehtävänä on järjestää laadukkaita ammatillisen koulutuksen palveluita, yrityspalveluja sekä työllisyys- ja valmennuspalveluja. Missiona on edistää ammatillista osaamista, työelämätaitoja sekä alueen kilpailukykyä ja hyvinvointia.

Vuoden 2023 aikana toimintaympäristön epävarmuudet ja keskinäisriippuvuudet lisääntyivät. Vuoteen vaikuttivat Venäjän hyökkäyssodan heijastusvaikutukset, korkea inflaatio, ennätysuuret palkankorotukset sekä yleinen kustannustason nousu. Toimintaan on vaikuttanut keskeisinä trendeinä seudun väestökehitys, arjenhallinnan haasteiden polarisoituminen, erityisen tuen tarpeiden kasvu, monikulttuurisuuden lisääntyminen sekä kasvava kaikkia toimialoja koskeva työvoimapula.

Ammatillisen koulutuksen järjestämisessä, työpajatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä, yrityspalveluissa sekä sisäisissä palveluissa on tehty jälleen erinomaista työtä seudun elinvoiman ja työllisyyden edistämiseksi haasteellisista ajoista huolimatta.

Vuoden 2023 aikana Ekami osallistui aktiivisesti seudun työllisyyspalvelujen (TE24) valmistelutyöhön. Kehittämistyön keskiössä olivat lisäksi Haminan ja Kotkan akkumateriaalitehtaiden investointihankkeiden työvoiman kouluttaminen sekä uuden koulutustarjonnan ja oppimisympäristöjen kehittäminen.

Koulutuskuntayhtymä ei saavuttanut talousarvion taloustavoitteita. Kuntayhtymän ulkoiset toimintatuotot olivat 33 miljoonaa euroa, vuosikate oli 521 euroa ja tilikauden tulos alijäämäinen, – 4,5 miljoonaa euroa. Tilikauden alijäämä sisältää Katariinan kampuksen loppupoiston 2,5 miljoonaa euroa. Tilikauden negatiiviseen tulokseen vaikuttivat olennaisesti toimintakulujen kasvu, joka aiheutui talousarviota huomattavasti suuremmasta opiskelijamäärästä, oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvausten ja koulutuspalvelujen hankintojen kasvusta, opetuksen ja ohjauksen lisäämiseen tarkoitettun lisärahoituksen kohdentumisesta aiemmille tilikausille sekä kustannustason yleisestä noususta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulevina vuosina on kiinnitettävä huomiota talouskuriin, samalla kuitenkin täytyy huolehtia toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta. Henkilöstö- ja asiakastyytyväisyys on pysynyt hyvällä tasolla ja tästä täytyy pitää kiinni jatkossakin.

Elinkeinopalveluliiketoiminta

Cursor Oy:n liikevaihto ja tulos olivat selvästi budjetoitua parempia. Sekä asiakas- että henkilöstötyytyväisyys ovat tasolla, jota on vaikea enää nostaa. Yhtiön yhteistyöverkosto on toimiva.

Yhtiö on onnistunut hyvin hankkeissaan ja erityisesti akkuteollisuuden investointien edistämisessä. Lisäksi mm. kotkalaisten yritysten nettomäärä on kasvanut 100:lla yrityksellä ja Kotkan seudusta on muodostunut kiinnostava matkailukohde.

- Kotkan Tapahtumakeskus Oy ja Satama Areena (Backstaff Oy) muodostavat yhdessä liiketoimintariskin, jonka todellisen kannattavuuden seuranta on vaikeaa. Backstaff Oy on Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy:n kokonaan omistama tytäryhtiö ja konserniyhtiöiden sisäisistä eristä puhdistetun tuloksen seuranta on vaikeaa. Tapahtumakeskuksen toimiala on nykyisessä talousympäristössä vaativa. Tämä yhdessä riittämättömän majoituskapasiteetin kanssa vaikeuttaa tapahtumakeskuksen muutaman seuraavan vuoden tuloksentekeykyä. Mikäli tilanne pysyy tällaisena pitkään, voi se johtaa myös tarpeeseen kiinteistön arvon osittaiseen alas kirjaamiseen.
- Kampuskiinteistöjen Metsolan kampukseen liittyy alaskirjausriski, mikäli sen tasearvo on korkea verrattuna tulevaan tuottotasoon. Tyhjänä kiinteistöllä ei käytännössä ole arvoa ja vajaakäyttöisenäkin vain rajallisesti. Mahdolliset purkukustannukset ovat jo kiinteistön koosta johtuen merkittävän suuret.

8. Tarkastuslautakunnan kysymykset kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta päätti kokouksessaan 6.5.2024 esittää valtuustolle, että se hyväksyy vuoden 2023 tilinpäätöksen ja myöntää vastuuvapauden kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1. - 31.12.2023.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset vuoden 2023 osalta on raportoitu kaupunginvaltuustolle tässä arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto velvoittaa kaupunginhallituksen vastaamaan lautakunnan tekemien havaintojen perusteella laadittuihin alla oleviin kysymyksiin. Selvitys tulee toimittaa valtuustolle tarkastuslautakunnan lausunnolla täydennettynä lokakuun 2024 loppuun mennessä.

Vuoden 2023 havaintojen ja arvioinnin perusteella tarkastuslautakunta esittää seuraavat kysymykset:

1. Miten kaupunki huolehtii rakentamis- ja muiden investointien huolellisesta suunnittelusta ja projektinhallinnasta?
2. Mihin toimiin kaupunki ryhtyy Kotkan tapahtumakeskus Oy:n kannattavuuden kehittämiseksi ja tapahtumakeskukseen sekä Satama Areenaan tehdyn investoinnin tuoton turvaamiseksi? Miten kaupunki arvioi omaa rooliaan Kotkan Tapahtumakeskus Oy:n rahoittajana ja omistajana?
3. Kotka pyrkii osallistamaan asukkaitaan monella tavalla. Miten tieto osallistumismahdollisuuksista saadaan mahdollisimman kattavasti kotkalaisten saataville niin kaupungin sivuilla, digiympäristössä kuin digisyrjäytyneillekin?
4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Millä konkreettisilla toimilla kaupunki vaikuttaa siihen, että HYTE-kerroin on mahdollisimman suuri?
5. Miten kaupunki varautuu siihen, että suunnitellut isot investointihankkeet eivät toteudu? Ja toisaalta miten kaupunki valmistautuu siihen, että infraan, asumiseen, koulutukseen ja palveluihin liittyvät tarpeet kasvavat nopeasti?

9. Liitteet

Liite 1: Strategisten tavoitteiden taulukot

10. Allekirjoitukset

Vuoden 2023 arviointikertomuksen allekirjoitussivu

Kotkassa 6.5.2024

Ilari Van der Steen
Puheenjohtaja

Noora Järykangas
Varapuheenjohtaja

Heikki Härö

Raija Keveri

Reetta Puhakka

Mika Nikkinen

Raimo Oksala

Seija Piipponen-Pekkola